

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :

F E K E T E L Á S Z L Ó Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő :

S Z E M E R J A Y - P E T R Á N T I B O R Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámja : 41.951.

osgyáni Rónay Károly dr.: Részvényjogunk vajúdása.

Széljegyzetek.

Nagy Dezső Bálint dr. előadása: A községi jegyzők magánmunkálatai.

Antalffy Zsiros Aladár dr.: Kérdések a közjegyzői gyakorlat köréből.

Bérleti viszonyok megszüntetése.

Közalkalmazottak járandóságainak átruházása.

Közlemények.

Kinevezés.

Vitézi telek alapítás.

A kamarák közleményei.

Jegyzői magán munkálatok.

A szláv jogászok gyűlése.

A különélési tanusítványok.

A Magyarországi kir. Közjegyzőhelyettesek Egyesületének közleményei.

Felhívás.

Rendeletek.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Joggyakorlat.

Részvényjogunk vajúdása.

Irta: *dr. osgyáni Rónay Károly.*

Folytatás.*)

II.

Részvényjogunk megreformálása végett 1931 év végén tette közzé az igazságügyminisztérium törvénytervezetét „a részvénytársaságok, a szövetkezetek és a korlátolt felelősségű társaságok, valamint az állami támogatásban részesülő vállalatok és közüzemek egyes jogviszonyairól és kapcsolatos kérdésekről” cím alatt. En e tervezetnek csak a részvénytársaságokra vonatkozó részével foglalkozom.

A tervezet novella. Mindössze 33 szakaszból áll; az igaz, hogy egy-némelyike oly hatalmasan hosszú, hogy 8 is kitelnék belőle.

Részvényjogunk szanálását a felügyelő bizottsági intézménynél kezdi, melyet megtart, de úgy hatáskörét, mint felelősségét nagy mértékben kiterjeszti és pedig röviden a következő módon:

Úgy, mint eddig, a felügyelő bizottság ellenőrzi a társaság egész ügyvezetését, de már ekörül is jogában áll szakértőt alkalmaznia s ha ehhez az igazgatóság hozzá nem járul, szak-

*) Az első közleményt I. az 1933 évi júniusi számban.

értő kirendelése végett a cégbirósághoz fordulhat, mely nem peres úton véglegesen dönt. A szakértő költségeit a társaság viseli.

A felügyelő bizottság előzetesen megvizsgál minden jelentést és indítványt is, amit az igazgatóság a közgyűlés elé terjeszteni szándékozik és vizsgálata eredményét a tanácskozás megkezdése előtt a közgyűlés elé terjeszti.

Minden igazgatósági ülésen jelen lehet és indítványainak jegyzőkönyvbe vételét követelheti.

Mulasztások és visszaélések elkövetésének megállapítása esetén azonnal köteles közgyűlést összehívni.

A vezető és főtisztviselőkkel kötendő szolgálati szerződésekhez az ő hozzájárulása szükséges. A T. kötelezővé teszi a társaság évi számadásának — beleértve a mérleget és nyereségveszteség számlát is — hites könyvvizsgáló által való szigorú vizsgálatát. A hites könyvvizsgálót a közgyűlés választja ugyan, de akit megbízatása ideje alatt nyomós okból csak a cégbiróság mozdíthat el. A hiteles könyvvizsgáló a r. t. összes könyveit, iratait, pénztárát, értékpapir állományát megvizsgálhatja és úgy az igazgatóságtól, valamint a felügyelőbizottsági tagoktól felvilágosításokat követelhet. A közgyűlés a mérleg jóváhagyása tárgyában ezen szakértői vizsgálat és jelentés nélkül nem határozhat.

Itt álljunk meg egy kissé. A fentiek szerint a T. a r. t. könyvelése és üzemvezetése ellenőrzésének súlypontját a hites könyvszakértőre helyezi át, de amellet mégis fenntartja a felügyelő bizottsági intézményt, amely tulajdonképen fölöslegessé vált és csak a r. t. kiadási terhét szaporítja, mert a felügyelő bizottságot is illően kell díjaznia.

A T. készítőjét bizonyára azon elgondolás vezette, hogy különösen nagy részvénytársaságoknál bizalmat gerjesztő hatással lehet tekintélyes részvényeseknek a felügyelő bizottságban való szereplése és azoknak, amint látni fogjuk személyes vagyoni felelőssége. Sok érvet lehet a T. álláspontja mellett és ellene felhozni. Én úgy vélem, hogy helytelen volna túlságos gyámkodásból a felügyelő bizottsági intézményt egészen eltávolítani, hanem fakultative megengedni, hogy a részvénytársaságok

vagy a tervezetben előirt módon gondoskodjanak az ellenőrzésről,

vagy a felügyelő bizottság mellőzésével kizárólag megfelelő számú hites könyvszakértőket alkalmazzanak. Az élet majd eldöntené azt a kérdést, hogy a kötelező hites könyvszakértők mellett fölöslegesnek fogja-e találni a részvénytársaság, hogy a felügyelő bizottság díjazására is költsékezzék, vagy úgy találja-e, hogy a felügyelő bizottsági intézmény fenntartása megéri-e a vele járó költségtöbbletet.

Ami pedig a felügyelő bizottsági tagok vagyoni felelősségét illeti: a T. kiterjeszti azt azon esetre is, ha elmulasztja szakértő alkalmazása iránt a szükséges lépéseket megtenni olyan fontosabb ügyek megvizsgálásánál, amelyekben az ügyállás teljes tisztázásához szükséges szakértelemmel ő maga nem rendelkezik és a kárt okozó szabálytalanság kiderült volna, ha szakértőt alkalmaz.

A T. szerint nem lehet felügyelő bizottsági tag az igazgatóság tagja, annak házastársa, egyenes ágon rokona, vagy sógora, végül a r. t. alkalmazottja. E szigorú rendelkezés alól nem tesz kivételt az úgynevezett „családi” részvénytársaságoknál sem, ahol pedig az ily szigorra szükség nincs.

A mérleg szerkesztésének módját a T. a ker. tör. 199. §-ánál sokkal szigorúbban és szabatosabban írja elő 10 alpontban, melyek felsorolása helyett elég itt azon vezérelvet megírni, hogy azt „a rendes kereskedőtől követelt elvek szerint annyira világosan és áttekinthetően kell megszerkeszteni, hogy a tagok abból a társaság vagyoni helyzetéről, különösen pedig a társaság saját tőkéje és tartozásai közötti arányról tájékozódhassék”. Különösen előírja pedig, hogy külön-külön feltüntetendők az igazgatóság és felügyelőbizottsági tagok, a vezető főtisztviselők, végül az egyéb alkalmazottak rendes és mellékjándóságai egymástól elkülönítve.

Minden egyes részvényest feljogosít továbbá a T. arra, hogy a nyereség és veszteség számlában és azok mellékleteiben foglalt egyes tételekről felvilágosítást kérjen, ami csak akkor tagadható meg, ha az a társaság fontos érdekeit veszélyezteti. Ebben a kérdésben a közgyűlés határoz.

Nagyon fontos intézkedése a T.-nek, hogy a r. t. képviselőjére jogosult igazgatósági tag, alkalmazott, vagy meghatalmazott csak az igazgatóság és felügyelőbizottság jóváhagyásával köthet olyan ügyletet, amely közte, valamint házassá-

társaság, egyenes ágon rokona és sógora, oldalágon másod ízig rokona és sógora s közte, mint harmadik személy képviselője és a társaság közt, — végül az általa képviselt társaság és olyan társaság közt jön létre, melynek ő tagja. Az általa kötött olyan ügylet pedig, mely a társaságra kötelezettséggel jár, vagy járhat, a társaság nevében kötöttnek csak akkor lehet tekinteni, ha a társaság nevében eljáró személy a vele szerződő féllel szemben kijelentette, hogy a társaság nevében jár el, vagy ha az ügyletkötést haladéktalanul bejelenti a társaságnak, vagy mint a társaság ügyletét nyomban írásba foglalja, vagy nyomban bevezeti a társaság könyveibe.

Rendeli továbbá a T., hogy a r. t. igazgatósági tagja, valamint a képviselőre jogosult személy mindaddig, amíg tisztjét viseli, a közgyűlés beleegyezése nélkül a társaság üzletkörébe tartozó ügyletet sem a maga, sem másnak számlájára nem köthet, sem a saját társaságáéhoz hasonló üzletet folytató kereskedelmi társaságban személyesen felelős tagként résztvennie nem szabad; — továbbá nem lehet tagja oly szindikátus, vagy bármely alkalmi egyesülésnek, amely a társasági vagyonszerzésére irányul; — képviselői jogának homályban hagyásával kötött ügyletekből származó hasznot a társaságtól elvonni vagy az ily ügyletekből származó veszteséget, mint a társaság ügyletéből származó veszteséget a társaságra hárítani ugyancsak tilos.

Ez az intézkedés megghiúsítja annak lehetőségét, hogy valamely igazgatósági tag, valamely általa megkötött ügyletet, ha az utólag előnyösnek bizonyul, a saját számlájára kötöttnek tekintse, ellenkező esetben azonban a részvénytársaság számlájára könyveltessen el. Az ily visszaélés az infláció idején úgyszólván mindennapi dolog volt; még ma is lehetséges.

Az igazgatóság kötelességévé teszi továbbá a T., hogy a közgyűlés elé terjesztett jelentésében személyenként és részletesen tüntesse fel az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak és az alkalmazottaknak nyújtott, a szokásos fizetési előlegek körébe nem tartozó előleg, kölcsön, vagy hitel összegét, valamint az ezek által más helyen igénybe vett kölcsön, vagy hitel biztosítására a társaság által vállalt kötelezettség összegét.

Szigorúan tiltja továbbá a T., hogy a részvénytársaság-

nál letétbe helyezett értékpapírt a társaság a letevő írásbeli meghatalmazása nélkül elidegenítse, vagy elzálogosítsa. Ily visszaélést a teljes kártérítésen felül a büntető törvénynek a sikkasztásra vonatkozó szabályaival sújtja.

A nagy részvényesek kapzsi visszaélését kívánja a T. megakadályozni azon intézkedése által, hogy „ha az alaptőkének legalább felét képviselő részvényes, vagy az együttesen ugyanily mértékben érdekelt több részvényes közgyűlési határozaton kívül közvetlenül, vagy közvetve arra bírja az igazgatóságot, hogy üzlet hitelében a rendes kereskedői pontosságot megsértve, vagy a törvény rendelkezéseibe ütköző cselekményt vagy mulasztást kövessen el, az igazgatósági tagokkal egyetemlegesen felelős a társaságra, vagy harmadik személyre háruló kárért”. E kártérítési per a közgyűlés elutasító határozatától számított három hónap alatt az alaptőke 1/10 részét képviselő részvényesek is megindíthatják.

Az igazgatóság, felügyelőbizottság és a társaság főtisztviselői javadalmazásának túltengését korlátozandó a T. úgy rendelkezik, hogy általánosságban ezek rendes járandóságának és végellátásának megállapítása megfeleljen egyrészt az illető által betöltött munkakör jelentőségének, — a vállalat gazdasági erejének és üzleti terjedelmének, — másrészt a járandóságok összege a vállalat kellő jövedelmezőségét és a részvényeseknek a nyereségből részesedéshez való jogos igényét ne veszélyeztesse. A r. t. vezetőinek az évi nyereségből való részesedést (tantieme) tehát csak a rendes gazdálkodás szerint szükséges valamennyi leírás, a megszabott tartalékolás, az alkalmazottak nyugdíjalapjának és egyéb jóléti intézményeinek megfelelő részeltetése után, valamint az alapszabályokban, vagy közgyűlési határozatokban megállapított, de az alaptőke összege után számított legalább 5%-os osztalék nyújtása után fennmaradó tiszta nyereségből lehet szolgáltatni. Érvénytelen tehát az oly megállapodás, mely szerint a jövedelemben való részesedés a vállalat nyers (brutto) bevételéhez, vagy jövedelméhez igazodik. Költségmegtérítés címén pedig csak az igazoltan valóságos és szükséges költséget lehet megtéríteni. Rendkívüli érdemek jutalmazására az említett járandóságokon felül jutalmat csak a közgyűlés indokolt külön határozattal állapíthat meg. Sőt az igazgatósági és a felügyelőbizottsági tagok

a társaság pénztárába kötelesek beszolgáltatni azt a javadalmazást, amelyet olyan vállalat igazgatóságában, ügyvezetésében, vagy felügyelőbizottságában elfoglalt tisztsége után kap, mely vállalat saját társaságának alapítása, vagy érdekkörébe tartozik és csupán ebből az okból vesz ott részt. Ez az álláshalmozások fékezésére is szolgál.

Azon részvénytársaságnál, amely az állam, törvényhatóság, vagy község részéről oly állandó jellegű pénzbeli hozzájárulásban (részvény, üzletrész, törzsbetét jegyzés, stb.) részesül, amelynek értéke az alaptőke 20%-át meghaladja, e támogatás értékét nem lehet annak a vagyonalapnak meghatározásában figyelembe venni, amelyhez mérten az előbbieket szerint a járandóságok összegét meg kell határozni. Ha az említett támogatások értéke évi 100.000 pengőt meghalad, a támogatásban részesülő r. t. 12.000 P-t meghaladó évi javadalmazás megállapításának érvényességéhez az illetékes szakminiszter jóváhagyása szükséges. Az államnak, törvényhatóságnak, megyei városnak, vagy községnek akár kereskedelmi társaság, akár egyéni cég alakjában, akár más formában szervezett üzemeinél és vállalatainál működő igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok és főtisztviselők javadalma, valamint végelátása nem haladhatja meg a m. kir. államvasutak hasonló munkakörű alkalmazottainak javadalmát. E rendelkezést pedig akkor is alkalmazni kell, ha a javadalmat határozott időre kötött szerződéssel állapították meg.

Csőd és kényszerfelszámolás esetén semmilyen magánjogi szerződés alapján sem lehet járadóságot vagy a szolgálat megszűnése esetére kikötött kártérítést elsőbbségi, vagy külön kielégítési jogcímen 12.000 P-nél nagyobb összeg erejéig érvényesíteni. Az ezt meghaladó járandósági követelések az egyéb követelések sorában nyerhetnek kielégítést. (Az ily járandóságok eddig úgyszólván egészen felemésztették a felszámolás alá kerülő tekintélyes részvénytársaság vagyont is.)

A T. még az e tekintetben a multban elkövetett bűnök jóvátevést is lehetővé kívánja tenni azáltal, hogy az aránytalanul magas javadalmazásoknak a változott gazdasági helyzethez mért leszállítását lehetővé akarja tenni, akár szerződéssel, akár más módon lettek a járandóságok a jobb időkben

megállapítva. Azokat azonban ne lehessen oly mértékben csökkenteni, hogy azáltal a rendes megélhetés veszélyeztessék. Az alaptőke 1/10 részét képviselő részvényesek, vagy a támogatást nyújtó köztisztviselők indítványára a javadalmazás új megállapítása tárgyalás alá veendő. Ugyanígy mérsékelhetők lennének a nyugdíjak, végellátások és a megállapított végkielégítések is.

Már említettem azt is, hogy a köztisztviselőknek a részvénytársaságok igazgatóságában való szereplése is nagy hátrányokkal járnak. A T. ennek elejét akarja venni azáltal, hogy tényleges szolgálatban álló tisztviselő — a törvényben meghatározott eseteken kívül — nem lehet részvénytársaság igazgatóságának, vagy felügyelő bizottságának tagja. Sőt nyugdíjas tisztviselő nyugdíjba helyezésétől számított 5 éven át végelátása elvesztésének terhe alatt nem vállalhat semmiféle tisztséget, megbízatást, vagy érdekeltséget olyan vállalatnál, amelynek ügyei intézésében felügyeleti, ellenőrzési, vagy egyéb szempontból a köztisztviselőnek tényleges működése alatt az ő hivatali hatáskörébe tartozott.

Részletesen szabályozza végül a T. a kereskedelmi vétség eseteit és azokat kiterjeszti a hites könyvvizsgálókra is. A vétségek eseteit 9 pontban elég kimerítően sorolja fel és büntetésül 3 hónapig terjedhető fogházat, továbbá pénzbüntetést állapít meg, mely tehát az 1928:X. t. c. értelmében szabandó ki úgy, hogy behajthatatlanság esetén fogházbüntetésre változtandó át.

Ezt a maximális büntetést túlságosan enyhének találom, mert például azon vétséget is, ha a felügyelő bizottsági tag, vagy hites könyvvizsgáló, aki jelentésében a társaság vagyoni helyzetét tudva hamis színben tünteti fel, vagy oly körülményt, amelyről jelentést kellene tennie, tudatosan elhallgat és ezáltal milliókra terjedő kárt okozhat, a legsúlyosabb körülmények között is csak legfeljebb 3 óra terjedő fogházzal volna büntethető. Enyhébb esetekben tehát a bíróság kénytelen lenne az ily vétségeket csak tessék-lássék módon büntetni. Az igazgatósági tagok ily esetekben a T. szövegezése szerint nem is volnának büntethetők, mert azokat fel nem említi.

Álljunk meg itt egy kissé! Büntető törvénykönyvünk 268. §-a szerint az oly köztisztviselő, aki hivatali kötelességét oly célból szegi meg, hogy azáltal valakinek jogtalanul hasznot,

vagy kárt okozzon: hivatali visszaélés miatt 5 évig terjedhető fogházzal büntetendő! Ez alkalmazandó tehát oly segédhivatali tisztviselőre is, aki az említett céllal szándékosan később kiadmányoz valamely fontos határozatot. Miért bűnhődjék egy szerény köztisztviselő huszszor oly súlyosan, mint egy részvénytársasági hites szakértő, kinek jellege a köztisztviselőéhez hasonló? Vagy akár mint egy igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tag, aki nem tesz ugyan semmire sem esküt, de csúnyán visszaél esetleg több ezer polgártársának beléjehelyezett bizalmával és őket súlyosan megkárosítja? A B. t. k. 467. §-a a köztisztviselőket megtévesztés esetén 5 évig terjedhető fegyházzal sújtja, míg a T. szerint részvénytársaságok vezetői hasonló esetben csak 3 hónapig terjedő fogházzal lakolnának. Hol itt az igazság? Egyáltalán véve az ilyenmű vétséget, de a csalást is túl enyhén torolják meg törvényeink. A német büntető törvénykönyv sokkal szigorúbb. Nézetem szerint az enyhe büntetések lazább erkölcsi felfogás jelei.

Nem hagyhatom szó nélkül, hogy az igazságügyminiszteri tervezet a K. T. 218. §. 4. pontjának esetét, — közgyűlési jegyzőkönyvek szándékosan hamis vezetését — nem sorolja fel a büntetendő vétségek közt. Ezt úgy magyarázom, hogy az ily vétségek jövőre büntető törvénykönyvünk alapján, mint okirat-hamisítások kerülnének elég súlyos megtorlás alá.

Én teljes elismeréssel adózom úgy volt igazságügyminiszterünknek, dr. Zsitvay Tibornak, kinek megbízásából tétetett közzé ezen novella tervezet és azt bizonyára az országgyűlés elé terjesztett és ott védte volna is, — valamint a T. szerkesztőjének, dr. Sándorfi Kamilnak, akiről már megemlékeztem. Nagy érdemül rovom fel neki, hogy oly erős kézzel mert részvényjogunk darázfészkébe belenyulni és oly alaposan merte annak megrendszabályozását megkísérelni. Köztudomású, hogy hatalmas részvénytársaságok nagy tekintélynek és befolyásnak örvendő igazgatósági tagjai a leghatározottabban ellenzik a T. szigorú intézkedéseit. De azért is bizalmat érdemel a T., mert szerzőjének bíró létére bőven módjában állt részvénytársaságaink szervi bajaiba betekinteni, tehát az életből meríthette abbéli tapasztalatait, hogy azokon mikép lehetne a legsikeresebben segíteni.

Széljegyzetek.

(dr. K. Z.) A magyar nemzetközi magánjognak az örökösödési ügyekben érvényes szabályait e cím alatt Közlönyünkben ismertettük. Külföldi s hazai nemzetközi írók tanításai s a bírói gyakorlat alapján ahhoz a megállapításhoz jutottunk el, hogy nemzetközi magánjogunk nemcsak dologi vonatkozásban, hanem ennél szélesebb körben és így örökösödési ügyekben is elismeri az ingatlanokra vonatkozólag irányadónak a fekvési hely törvényét (lex rei sitae), ennél fogva bizonyos esetekben el kell ismernünk a hagyatékok megoszlásának és különállásának lehetőségét, s reámutattunk a csupán de lege ferenda szempontjából figyelembe veendő hágai konferenciai határozatokra, melyek azt óhajtják, hogy az öröklés joga a hagyatéki vagyoni ingó vagy ingatlan természetére és fekvésére való tekintet nélkül egy és ugyanazon törvény, az örökhagyó hazai törvényeinek legyen alávetve, úgy azonban, hogy a hazai törvény a külföldi törvény alkalmazását kizárhassa, ha ez belföldi törvény vagy az egyéni érdekeket meghaladó társadalmi jogot vagy érdeket oltalmaz vagy biztosít. A kérdés körül a Kuriának küszöbön álló döntése vártában a szaklapokban vita indult meg s voltak nézetek, nemzetközi tekintélyekre támaszkodva, melyek logikus okfejtéssel igyekeztek kimutatni, hogy a honi jog alkalmazása meg kell, hogy előzze a területi jog alkalmazását az ingatlanokra vonatkozó mindennemű, tehát úgy dologjogi, mint örökösödési vonatkozású kérdésben. A Kuria jogegységi tanácsának 57. számú döntvénye a vita végére pontot tett, azt eldöntötte és pedig tanulmányunk szellemében, s megállapította — hitbizományi viszony s utódlás kérdésében ugyan — hogy a trianoni szerződés területi rendelkezéseinek következményeképen más állam fennhatósága alá került hitbizományi vagyoni a magyar hitbizományi jog szabályai nem alkalmazhatók, és a döntvény indokolásában kifejezetten kijelenti, hogy „a jogalkalmazás körében nincs mód arra, hogy a fekvési hely törvényének irányadó voltát meg lehessen tagadni” s ezzel a tanulmányunkban lerögzített szabályok helyessége szankciót nyert és pedig nem csupán belső jogterületek közötti (interlokális, interterritoriális), hanem nemzetek közötti (internacionális) viszonyok tekintetében is.

A tényállás szerint alperes (nő) házasságra lépése alkalmával a felperesnek (férj) hozományaként átadott készpénz és ingóságokat s a házassági szerződés nem vitás tartalma szerint felperes jogosult volt ugyan a készpénzhozományt üzletébe befektetni, de elismerte nevének hozomány-biztosításra való jogát a közjegyzői okirat következő rendelkezésével: „amennyiben a nő veszélyeztetve látja hozományi javait, azoknak a férj vagyonától leendő elkülönítését és biztosítását követelheti bármikor a házasság fennállása alatt is, és e célból a veszély igazolása nélkül is, férje mindennemű vagyonára hozományi követelése erejéig ezen okirat alapján közvetlen biztosítási végrehajtást vezethet”.

A hatóságilag engedélyezett zugirászat elleni küzdelmeink jogosságát és alaposságát a községi jegyzők monstruózan abszurd okirataival igazoljuk, épen ezért nekünk kettőzötten kell okirataink tartalmi helytállóságára gondot fordítani.

A szóbanforgó közjegyzői okirat alapján természetesen egyik fokon sem rendelte el a bíróság a biztosítási végrehajtást, de nem is rendelhette el. A biztosítási végrehajtás valójában nem végrehajtás, hanem a biztosítási intézkedésnek egyik neme, mely a végrehajtás természetével és hatályával bír, foganatosítása zálogjogot ad, de a kielégítési végrehajtástól abban különbözik, hogy feltételes, feltétlenné csak a követelés mennyiségének és lejártának megállapításakor válik, elrendelésének esetei a végrehajtási törvényben és a Pp.-ben taxative vannak meghatározva, illetve bizonyos megállapított esetekre korlátozva, s ennek megfelelően a biztosítás eme módjának csak a törvényben meghatározott esetekben van helye, megállapodással, okirattal nem köthető ki, a törvényben megállapított elrendelési lehetőségek nem terjeszthetők ki. A veszély valószínűségének kimutatása törvényes követelmény, ennek igazolásáról megegyezéssel nem lehet lemondani.

A közjegyzői törvény az okirat alapján per indítása nélküli közvetlen végrehajthatóságot csak teljesítésre enged meg és nem biztosításra is (azon ténynek beállta, amelyhez a teljesítés kötve van, közokirat által bizonyítandó), a teljesítés véggetti végrehajtás a kielégítési végrehajtás és így „közvetlen” biztosítási végrehajtás kéréséhez való jogot közjegyzői okiratban kikötni nem lehet.

A hozományi haszonvétel addig tart, ameddig a házasság

(Mtjav. 139. §.), ezt a haszonvételt korlátozni nem lehet és a házasság tartama alatt a hozományt élvező azt vagyonától „elkülöníteni” nem tartozik, a hozományt elhasználhatja és ezért az „elkülönítést” nem lehet kikötni, ezek a megállapodások, mint lehetetlen és a hozomány céljával ellenkező feltételek, nem létezőnek tekintendők, minthogy az adományozó hozományadási szándékát kell megvalósítani, nem pedig az átadott vagyonnak oly korlátozását elismerni, mely egyenlő volna a női külön vagyonná való minősítéssel. A férj a hozományra nézve biztosíték adására magát megegyezéssel kötelezheti ugyan (még harmadik személy tulajdonát képező ingatlanok a hozomány visszafizetéséig leendő tulajdonjogi korlátozásával is), de ily kötelezés nélkül a biztosítás nem történhetik a nő részéről egyoldalúlag biztosítási végrehajtás útján.

* * *

A közjegyzői intézmény nem dicsekedhetik azzal, hogy a testvér ügyvédi testületben nagy népszerűségnek örvend, sőt inkább azt panaszolhatja, hogy az ügyvédi kar a jövedelmet hajtó munkaalkalmak szaporításait a mi rovásunkra is gondolja megvalósítani.*) S hiába mondja a debreceni közjegyzői kamara tudós elnöke, hogy a civilizáció fejlődésének egyik állomása a közjegyzői intézmény hatáskörének kiszélesítése s a jövő jogfejlődésében az előzetes jogvédelem fog előtérbe lépni

*) Az igazság érdekében meg kell állapítanunk, hogy az újabb időkben a méltányos megértés szelleme kezd e tekintetben az ügyvédi karban — különösen annak hivatalos fórumain — lábrakapni. A közjegyzői intézmény ellen az ügyvédi karból való támadások előfordulásuk sűrűségében és hevességükben mindinkább csökkennek s ekként is, de kifejezetten is mindinkább elismerést nyer az ügyvédi karban a közjegyzői intézmény jogszolgáltatási fontossága, legalább is változatlan fenntartásának szükségessége. Ennek az örvendetes változásnak okát keresve, úgy véljük, helyes úton járunk, ha arra a tényre mutatunk rá, hogy a közjegyzői kar a katasztrófális ügyvédi helyzet szanálásának munkájában önzetlen és tevékeny részt vesz és venni kíván. Hogy egyebet ne említsünk, a jegyzői magánmunkálatok megszüntetésének, — amely első-sorban és evidenter ügyvédi érdek — kérdésében elismerten energikus akciót folytat. Egyéni véleménynek kell e tekintetben ugyanis minősítenünk azt, hogy Vekerdy Géza dr. budapesti ügyvéd az igazságügyminiszterhez legutóbb intézett nyílt levelében ismét az ügyvéd közjegyzőség gondolatát veti fel. Ezzel a kérdéssel a közjegyzői kar már számtalan esetben s a legnagyobb alapossággal foglalkozott s minden kétségen felül bebizonyította, hogy az ügyvéd közjegyzőség az ügyvédi helyzetnek szanálásában teljesen súly- és hatástalan tényező volna s ez a számba alig jöhető segítség a gyakorlatban elismerten bevált közjegyzői intézményt alapjában rendítené meg. Az ilyen többszörösen megcáfolt egyéni vélemények egyéb irányokban megnyilvánuló örvendetes jelenségek mellett az ügyvédi és közjegyzői kar között újabban kialakuló harmóniát megbontani nem fogják. Szerk.

s az azt biztosító intézményt — a közjegyzőséget — fogja magasra emelni, hiába mondja, hogy a civilizáció mai kora homologicamente megfelel az antik kultúra legmagasabb pontjának, mely Gaiust, Papinianust, Ulpianust adta, mégis ezekkel a vitathatatlan tényekkel szemben az igazságügyi tárca költségvetési vitájában az egyik szónok nem Ulpianust várja, hanem demagogice így szól: „egy fejlett társadalomban nincs szükség külön közjegyzői karra”, a közhitelű tanúsítás más hivatásbelinek járulékos, mellékes foglalkozása is lehet, természetesen annak, akinek amúgy is jövedelmező az alaphivatása, tehát folytassuk csak az álláshalmazásokat, — az egyik szaklapban pedig csudálkozik a cikkíró, hogy a közjegyzők azt az egyedül helyes gyakorlatot követik, hogy a szegényjog megadása előtt „nem is igen fogadják el a szegényjogot a költségmentes meghatalmazás hitelesítéshez”, — egy bíró pedig az ügyvédi mozgalmak eredménytelenségéről medítálva megállapítja, hogy „nem sikerült az ügyvédi karnak rekompenzáló törvényes intézkedéseket kezdeményezni a házassági bontóperekben a közjegyző részére nagyrészt az ügyvédség hátrányára juttatott többlet kereseti lehetőségeikért”.

Az első két megjegyzéssel vitába szállni is bajos, de az utóbbi megjegyzés kapcsán szívesen felajánljuk statisztikánk megtekintését, mely igazolni fogja, hogy a Te. csak kereseti lehetőségeket teremtett, de nem valóságos keresetet, a bontóperekhez szükséges tanúsítványok 95%-a díjmentes, csak munka és rezsi többletet okoznak, de ezt elvállaljuk annak az elvnek az érdekében, hogy a közjegyzői hatáskör kiterjesztésének ideje elérkezett.

De a fenti megjegyzések adalékok ahhoz, hogy intézményünk reformja nemcsak elodázhatatlanul szükséges, hanem halaszthatatlanul sürgős is, az intézmény szükséges voltáról, a hatáskör kiterjesztésének szükségességéről mindenkit az új közjegyzői törvény fog meggyőzni.

* * *

A közjegyző-helyetteseknek és a közjegyzői irodai alkalmazottaknak szolgálati pragmatikája nincsen, ez is olyan kérdés, mely a reform során feltétlenül szabályozást kíván. Kétségtelen, hogy az 1910/1920. M. E. számú munkaügyi rendelet ipari és kereskedelmi vállalatok tisztviselőire vonatkozik csak, s azt per analogiam sem lehet kiterjeszteni, s így a két évnél hosszabb szolgálati idővel bíró helyettesnek sincsen végkielégí-

tésre joga. A közjegyző helyettesével akár szóbeli, akár írásbeli szerződést köthet, megállapodást létesíthet. Érvényes a határozott időre szóló szerződés, de nem érvényes a felmondási idő kizárása. Joga van a helyettesnek szabadságra, ez idő alatt illetményeire, betegsége esetén fizetésre (az alkalmazottak MABI biztosításra kötelezettek, de a táppénz erejéig fizetésük a MABI-ra engedményezendő.) A határozatlan időre szóló szerződés, a rögtöni hatályú felmondás esetét kivéve, csak felmondással szüntethető meg. A felmondás csak a hó végére szólhat. A helyettes felmondási ideje hat hónap, a jelölté három hónap, a gépirónők, jogászok, irnokoké hat hét. A szolgálati viszonyból származó követelések összegre való tekintet nélkül a járásbíró előtt keresettel érvényesíthetők (Pp. 1. §. e.), a törvényszék másodfokon 2000 P-n felüli ügyben nem nyilvános előadást tart, hanem szóbeli tárgyalást.

Az a mostani gyakorlat, hogy a főnök a helyettesnek hónapról-hónapra felmond, olyképen, hogy minden hónap első napjára van a helyettessel szemben érvényes felmondás, nem teszi a szolgálati viszonyt határozott időre kötöttnek s ha a folytatólagos felmondások dacára a szolgálati viszony hosszabb ideig tart, a szerződés határozott időre szóló jellegét elvesztette és a helyettest a felmondási időre járó illetményei megilletik. (Hasonlóan Bp. T. 1933. ápr. 4. P. XXI. 1676/1933.)

A községi jegyzők magánmunkálatai.

Nagy Dezső Bálint dr. előadása.

A magyar gyakorlati jogászok érdeklődésének középpontjába került a községi jegyzők magánmunkálatainak kérdése ezuttal immár olyan erővel és lendülettel, amit a kérdés mielőbbi megfelelő megoldásának fontossága teljes mértékben indokol s amely erő és lendület jogos reményt ad arra, hogy ez a nagyfontosságú kérdés immár a napirendről addig nem is fog lekerülni, amíg megoldást nem nyer. És pedig olyan megoldást, amely a magyar jogéletet ebben a vonatkozásban is a nyugateurópai nivóra emeli, vagyis amíg tételes jogszabály a jegyzők további magánmunkálati tevékenységét, az egész magánjog területén minden előképzettség és megfelelő gyakorlat nélkül való kalózkodásukat be nem szünteti.

Ezt a kérdést tárgyalta nagy felkészültséggel, kimerítő ala-

possággal s a döntő érvek egész fegyvertárát felsorakoztatva Nagy Dezső Bálint dr. budapesti ügyvéd, a fiatal magyar ügyvéd generációnak ez a jogi készütségben, tudásban és agilitásban kiváló tagja abban az előadásban, melyet a Budapesti Ügyvédi Körben október hó 19. napján a magyar jogásztársadalom nagymérvű érdeklődése közepette tartott meg. A tartalmas, értékes és meggyőző előadást az alábbiakban bő kivonatban ismertetjük:

„Nem nehéz bizonyítani azt, hogy az ügyvédség mai problémájának legfőbb pontja: a községi jegyzők magánmunkálatainak kérdése, valamint azt sem, hogy e magánmunkálatok megszüntetése az ügyvédség katasztrófáját nemcsak megállítaná, hanem problémáját igen tekintélyes részben, úgyszólván máról-holnapra meg is oldaná. Mégis csodálatos, de egyszersmind eléggé nem kárhöz-tatható, hogy az ügyvédi kar ennek a kérdésnek eddig nem szentelt olyan figyelmet s nem vetette bele magát ennek a — mai jogállamban fenn nem tartható — bátran mondhatjuk abususunak megszüntetésére oly lendülettel és gerinccsel, amelyet a kérdés megérdemelt volna. Ezzel szemben megállapítható, hogy a közjegyzők a községi jegyzők magánmunkálatainak megszüntetéséért az elmúlt 30 esztendő alatt sokkal több energiával és eréllyel szálltak síkra.

Kétségtelen az, hogy a községi jegyzők magánmunkálatainak jogosultsága úgyszólván évszázados gyakorlaton, tehát szokásjogon alapszik. Törvénytárunkban ezzel a szóval a községi és körjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló 1904: XII. t.-c.-ben találkozzunk először, amelynek 12. §-a kimondja: „E törvény rendelkezései a jegyzők által végezhető magánmunkálatokat, továbbá némely hivatalos működésükért engedélyezett szabályszerű díjfelszámítást, valamint a különféle átalányokat nem érintik.“

Ezt két évvel megelőzőleg jelent meg a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901: XX. t.-c.-ben foglalt felhatalmazás alapján kibocsátott 126.000/1932. B. M. számú rendelet (Ügyviteli szabályzat a községi és körjegyzők részére), melynek 87. fejezete meglehetősen részletességgel szabályozza a jegyzők magánmunkálatait.

Az előbb említett 1904: XII. t.-c. javaslatának benyújtása alkalmával úgy az ügyvédi, mint a közjegyzői kar megmozdult. 1904. évi Országos Ügyvédi Értekezlet részletesen foglalkozott a javaslat kapcsán a jegyzői magánmunkálatok kérdésével. Sajnálatosan kell azonban megállapítanunk azt, hogy a felszólalásokból

kiütöző felfogások egyáltalán nem voltak egyöntetűek és nem helyezkedtek arra az egyedül jogosult álláspontra, amely a jegyzők magánmunkálatainak megszüntetését követeli, mert a felszólalások között találunk olyanokat is, amelyek csupán több vagy kevesebb megszorítást kívántak e téren életbeléptetni. Ennek megfelelően történt azután a kormánynak átadott határozat, illetve memorandum megszüvegezése is. A belügyminiszter és az igazságügyminiszter a memorandumot átnyújtó küldöttséget megnyugtatta, hogy a törvényjavaslat 12. §-ával nem kíván a kormány végleges helyzetet teremteni és ezt a kérdést revízió alá fogja venni. Ezzel szemben megállapítható az, hogy a 9 évvel később meghozott 1913: LX. t.-c. az idézett rendelkezést szószerint megismétli s az ezután következő 20 esztendő alatt sem történt ebben az ügyben semmi.

Az ügyvédségnek fent jellemzett határozatlan állásfoglalásával szemben a közjegyzői kar ugyancsak 1904-ben tartott országos kongresszusán a leghatározottabban leszögezte magát a jegyzők magánmunkálatai megszüntetése mellett.

Az okirati kényszerről szóló törvényjavaslat benyújtása alkalmával ismét alkalom nyílt arra, hogy az ügyvédi és közjegyzői kar állást foglaljon. Megelégedéssel állapítjuk meg, hogy ekkor már az ügyvédi karnak is határozottabb állásfoglalásával találkozunk, de a közjegyzői karnak ez alkalommal hozott határozata egy árnyalattal még mindig energikusabb és gerincesebb.

Említésre érdemes az 1907 évi Országos Ügyvédgyűlés is. Számos felszólalás hangzott el ezen a gyűlésen a jegyzők magánmunkálatai ellen, a meghozott határozatban azonban említés erről nem történik, de ez a határozat mégis haladást jelent a multtal szemben annyiból, hogy jogszabályban leszögeztetni kívánja az ügyvéd kizárólagos jogosultságát felek képviselőre, beadványok és nyilvánkönyvi bekebelezések alapjául szolgáló okiratok szerkesztésére. Ez a kizárólagosság tudvalevőleg ügyvédi rendtartásunkból ma is hiányzik.

Az, hogy a községi jegyzők magánmunkálatai úgy a jegyzőkhöz forduló magánfeleknek, mint a köznek minő anyagi károsodását okozhatják és okozzák is állandóan, az összegyűjtött konkrét esetek hatalmas számával bizonyítható. Ezek a károsodások a községi jegyzőknek részben jogi tudatlanságából, részben indolenciájából, részben pedig abból származnak, hogy a jegyző jogosítva van jogi munkájával díjazásért azokat a feleket kiszolgálni, akik

felett egyszersmind számtalan vonatkozásban hatósági jogkört gyakorol. Ez utóbbi vonatkozásban azonban az anyagi károsodáson túl sokkal súlyosabb és veszedelmesebb az ilyképpen törvényesen létesített összeférhetlenségből származó mérhetetlen etikai károsodás. Szinte köztudomású az, hogy nemcsak az egyszerű falusi nép, hanem intelligens emberek is fordulnak a községi jegyzőkhöz jogügyletek lebonyolítása céljából csak azért mert ma már szinte kiirthatatlanul beidegződött az emberekbe az a hit — ez lehet természetesen sok esetben tévhit is — hogy kellemetlenkedések és anyagi hátrányok származhatnak abból, ha a községi jegyző elől a magánmunkálatok lehetőségét elvonják. De különösen adóügyekben megtörténik az is, hogy felebbezéseket is készítenek a jegyzők olyan határozatok ellen, melyeket — ha formálisan nem is, a jegyző hoz meg, de amelynek meghozásában javaslattal, becslés útján döntő szóval részt vesz. Kérdés, hogy ez utóbbi esetben nem kell-e alkalmazni a 126.000-res rendeletnek azt a tiltó szabályát, amely szerint nem szabad a jegyzőnek magánmunkálatra megbízást vállalnia olyan ügyben, melynek hatósági eldöntésében hivatali állásából folyólag részt kell vennie. De kárt okoznak a köznek a jegyzői magánmunkálatok azért is, mert elvonják őt a hivatásától. A 126.000-res rendelet kimondja, hogy „*A jegyzők magánmunkálatokkal csak annyiban foglalkozhatnak, amennyiben ez őket hivatalos kötelességeik teljesítésében nem akadályozza.*” Ezen jogszabály alapján községi jegyző csakis ott folytathatna magánmunkálatot, ahol segédjegyzői állás rendszeresítve nincsen, mert hiszen maga ez az állás mindennél világosabban bizonyítja azt, hogy az illető jegyzőt a magánmunkálatok hivatalos kötelességeiben akadályozzák, ellenkező esetben maga is el tudná látni hivatalbeli teendőit. S minthogy a segédjegyzői állás a község, illetve az állam terhét képezi, végeredményében ezek a közületek fizetik meg a jegyző magánmunkálkodását anélkül, hogy a szegény falusi lakosságnak ez teherkönnyítést jelentene. Nyilvánvaló tehát, hogy az államnak és községnek is elsőrendű anyagi érdeke a magánmunkálatok megszüntetése. Az egyetlen látható érv a községi jegyzők magánmunkálatainak fenntartása mellett az, hogy a falusi lakosság jogügyleteinek lebonyolításánál a jegyzőt topográfiailag könnyen elérheti. Ma már azonban ez az előny is problematikus, mert az ügyvédség — minelyt visszaadják neki a jogosan egyedül őt illető munkaterületeket — mai hatalmasan megduzzadt létszámában egészen bizonyosan olyan kisebb helyekre is ki fog szívá-

rogni, ahová azelőtt esetleg nem jutott volna belőle. Az ügyvédségre tehát ebből rögtöni kedvező hatás állana elő. Ezeknek a munkaterületeknek a meghódítása ugyanis nemcsak az újonnan elhelyezkedő ügyvédeknek fog kenyeret jelenteni, hanem a helyükön maradó, a lecsapolás révén már kisebbedett létszámú ügyvédek kereseti lehetőségeinek is azonnali lényeges megkönnyebbülése is vele fog járni. Ime az ügyvédi nyomor enyhítésének legbiztosabb, leghatásosabb és leggyorsabb módja, amelynél — s ez a lényegesebb — a köztől az ügyvédek semmi áldozatot nem kérnek, ellenkezőleg a jogsegélynek az eddiginél szakszerűbb ellátásával a közérdeket ők szolgálnák.

Csoportosítva ezután a felhozott érveket, a következők szólnak a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése mellett.

A falusi lakosság érdeke; a jogi kontár munkától való megvédése.

Állam és község közös érdeke: segéderők fizetésének megtakarítása.

Jogállamiság megvédése, illetve a súlyos hivatali összeférhetlenség megszüntetése.

Állás és jövedelemhalmozás megszüntetése.

Ügyvédi és közjegyzői érdek.

Ennyi súlyos érv felállítása után méltán csodálkozhatni, hogy a jegyzői magánmunkálatokra való jogosultság még mindig fennáll. Önként kutatja tehát az ember, hogy mi lehet az a hatalmas indok vagy érdek, amely képes az előbb felsorakoztatott érveket súlyos köz- és magánérdekeket ily sikeresen ellensúlyozni. Ez valóban súlyos érdek és pedig: a politikum.

Az ügyvédi és közjegyzői testületeknek az agitációt és a meggyőzés minden eszközét és fegyverét fel kell használniok, hogy elsősorban a közérdek, de a saját érdekükben is a jogállamiságot megtagadó és az állametikába ütköző abuzus jogszolgáltatási rendszerünkben mielőbb eltűnjék.

A nívós előadást a közönség mindvégig élénk figyelemmel kísérte s annak befejezése után az előadót zajos tapsal honorálta. Megnyugvással kell megállapítanunk, hogy az előadó több alkalommal is elismeréssel nyilatkozott arról a céltudatos és állandó agitációról, amelyet ebben a kérdésben a magyar közjegyzői kar hivatalos fórumain, értekezletein és szaksajtójában évtizedek óta kifejt. A közjegyzői szaksajtó e tárgyú közleményeit előadása rend-

jén — a céltudatos harci eszköz követendő példajaként — sűrűn ismertette s különösen hangsúlyozta, hogy a közjegyzői kart ebben az intenzív munkásságban nem önző, de objektív nemés érdek, a magyar jogszolgáltatás nyugateurópai nivóra való emelésének mindenképpen honorálandó törekvése vezeti.

Az előadás után széles mederben indult meg a vita s egy felszólaló kivételével a többiek így *Pétery* Aladár dr. Székely Hugó dr. és *Barcs* Ernő dr., aki különös örömmel állapította meg, hogy az ügyvédi és közjegyzői kar nemcsak ebben, de újabban más kérdésekben is egységes fronton, mindinkább harmonikusabb egyetértésben halad, — az előadó álláspontját mindenben helyeslően tették magukévá. Az előadóval szemben a jegyzői álláspont védelmére kívánt érveket felhozni *Alsó* László a belügyminiszteriumba beosztott árvaszéki elnök, aki történeti alapon akarta igazolni a jegyzők magánmunkálati tevékenységének indokoltságát. Így ismertette Besnyő község 1767. évben kelt szervezeti szabályzatát és Bihar vármegye 1815-ben kelt községi szabályrendetét, amelyek a jegyzők magánmunkálati díjtételeit állapítják meg. Hangoztatta, hogy a jegyzőség annyira speciálisan magyar intézmény, amelyhez a hagyomány tisztelete okából sem kellene hozzányúlni. Inkább olyan megoldást ajánlana, hogy bizonyos, bonyolultabb s nagyobb értékű ügyletek vonassanak el a tárgyi ismérvek szabatos meghatározása mellett a jegyzői hatáskörből. A jobb ügyhöz méltó buzgósággal előterjesztett s egyébként különösen a történeti részt szakszerűen felölelő felszólalás az előadó érveivel szemben a meggyőzés erejéve nem hatott, aminthogy az a körülmény, hogy a rendezetlen jogviszonyok közepette a hiteles helyek mellett elvéve a jegyzők is végeztek bizonyos okiratolási tevékenységet, önmagában még nem elfogadható érv a jegyzők magánmunkálati jogosítványának további fenntartása mellett. A leghatározottabban fogyatékos, sőt teljesen értéktelen ez az érv ma, amikor a jogkereső közönség okiratolási és minden magánmunkálati szükségleteit a katasztrófálisan nagy létszámú ügyvédi és közjegyzői kar teljes szakszerűséggel s a jogszolgáltatás érdekeinek veszélyeztetése nélkül megfelelően elvégezheti. A magyar földből kinőtt magyar jegyzői intézmény speciális magyar intézménynek megmaradhat a magánmunkálatok nélkül is, sőt a modern jogállamba beillő intézmény csakis így maradhat.

Az Ügyvédi Kör nevében az előadó estét vezető *Szabó* Sándor dr. meleg szavakban mondott az előadóknak és a felszólalóknak köszönetet.

Kérdések a közjegyzői gyakorlat köréből.

Bérleti viszonyok megszüntetése.

Közjegyzői szempontból, a bérleti viszonyok megszüntetését célzó felmondási eljárás, kétféle módon eszközölhető, a rendtartás 98. és 102. szakasza szerint, — a felmondás szövegének szóbeli közlése és a levél postán való továbbítása útján. Ennek a felmondásnak a kir. közjegyző útján történő eszközlése jogi hatásában csak annyiban különbözik a megbízó által esetleg közvetlenül eszközölt felmondástól, hogy a felmondás megtörténte tényének és a közölt szöveg tartalmának bizonyítása közokirattal történik, egyébként azonban, ha maga a felmondás sikerre nem vezet, a felmondónak kell a felmondás érvényességét per útján megállapítani, hogy végrehajtható határozatot nyerjen.

A Pp. előtt a 4873/1894. I. M. rendelet szabályozta a felmondási eljárást, amely a végrehajtás kérhetésének jogkövetkezményével való felmondást csak a bíróságok útján tartotta eszközölhetőnek. A Pp. pedig ezen akként változtatott, hogy a járásbíróságok útján történendő és a Pp. 624. §-ában írt jogkövetkezményekkel bíró felmondás eszközölését a kir. közjegyzőkre is kiterjesztette. Ez időtől tehát a közjegyző útján eszközölendő felmondásnak a jogkövetkezmény tekintetében kétféle módja van, — a közjegyzői rendtartásban írt formások megtartása mellett a fél erre vonatkozó megbízása szerinti eljárás, a 98. és 102. §-ok alapján, amely úgy a bérlet, mint a haszonbérlet s bármely más jogviszony felmondására alkalmas; — s a jogkövetkezményeiben a járásbíróság útján eszközölt felmondással azonos hatályú felmondás a rendtartás 98. §-a és a Pp. 10-ik címe szerint, amely kizárólag lakás, más helyiség, vagy terület, tehát a szigorú értelemben vett bérletnek felmondására szolgálhat csupán s amellyel úgy a bérlő, mint a bérbeadó egyformán élhet. Ennek a járásbíróság útján eszközölendő, tehát hatósági felmondással azonos közjegyzői felmondásnak az a hatálya, hogy a felmondó ellenfele, ha a felmondást el nem fogadná, úgy a felmondás közlésétől számított nyolc napon belül a felmondás érvénytelensége iránt köteles az eljárást megindítani,

mert különben a felmondás alapján a felmondó fél végrehajtást kérhet.

Ennek az eljárásnak azonban a közjegyzői rendtartásban megírtakon kívül meghatározott szabályai vannak, amelyek alkalmazása nélkül a felmondásnak az előbb említett jogi hatálya be nem áll.

A felmondást csupán az a közjegyző eszközölheti, akinek közjegyzői*) területén a bérlet tárgya fekszik és a felmondás a közjegyzői rendtartás 98. §-a szerint történhet csupán, vagyis az értesítvénynek a személyes közlésével; — s az ügyfélnek azt a kérelmet kell előterjesztenie, hogy a felmondás a Pp. 637. §-a szerint történjék.

Magának az értesítvénynek tartalma is elő van írva s így, hogy a felmondás a fent vázolt jogkövetkezményekkel bírjon, a közjegyző kötelessége figyelni arra, hogy a megszővegezendő értesítvény a szükségeseket tartalmazza.

Maga a felmondás a következőket kell hogy tartalmazza:

1. A bérlő, vagy bérlők megjelölését, nevük, foglalkozásuk és lakásuk szerint; —

2. a bérlet tárgyának pontos megjelölését; —

3. a felmondás kijelentését; —

4. annak az időpontnak tüzetes megjelölését, amelyen a bérleti viszonynak a felmondás következtében meg kell szünnie, vagyis a bérlet lejárt napját, amely vasárnap, vagy ünnepnapra nem eshet; —

5. a kiköltözködés kezdőnapjának és amennyiben az több napon át tarthat, befejezésének napját, ez a határidő ugyan csak nem eshet vasárnapra, vagy ünnepnapra; —

6. ha a bérlő nem tartózkodnék a járásbírótság területén, vagy az jogi személy volna, annak a személynek megnevezését,

*) Nem tévesztendő össze a közjegyzői hagyatéki körzettel, s ebben a vonatkozásban az illetékességet az 1874:XXXV. t. c. 50 § 1. és 2. bekezdésének általános rendelkezései állapítják meg. Abból ugyan, hogy a Pp. 637. §-a kifejezetten utal a közjegyzői területre, amire az általános illetékességi szabályok mellett szükség nem volt, mert a közjegyző a Rtr. 50. §-ában meghatározott területen kívül nem járhat el, könnyen lehetne arra következtetni, hogy ezáltal valami szűkebben magyarázott illetékességről, pl. váltótörvény 98 § szerint közjegyzői székhely s az ahhoz csatolt járásbírótsági területéről lehetne szó. Kifejezett és határozott rendelkezések hiányában azonban mégis csak az általános illetékességi szabályok állanak fenn.

akinek a kezéhez kézbesítés történjék, és pedig lakása, állása megjelölésével; —

7. ha a felmondó fél sem tartózkodik a járásbírótság területén, úgy maga helyett a járásbírótság területén tartózkodó kézbesítési megbízottat tartozik kijelölni, annak neve, lakása és foglalkozása megjelölésével; —

8. ha a felmondás többek részéről történik, ezek magukat az eljárás során közös meghatalmazott által kell, hogy képviseltessék s az erre vonatkozó nyilatkozat a jegyzőkönyvbe foglalandó, az esetleges meghatalmazás pedig ahhoz hozzáfűzendő; —

9. amennyiben a bérlőnek a felmondás ellen kifogása van, azt az értesítvény közlésétől számított nyolc nap alatt a bérlet tárgyának fekvése szerint illetékes járásbírósnál terjessze elő, mert ellen esetben a felmondás, illetőleg a felhívás alapján a bérbeadó végrehajtást fog kérhetni.

Az értesítvény közlését tanúsító jegyzőkönyvbe külön is fel kell venni, hogy az értesítvény közlésekor a közjegyző a megnevezett a Pp. 637. §-a második pontjában megírtakra figyelmeztette.

E most felsorolt kellékek fenforgását, továbbá azt, hogy a felmondás az arra szabott törvényes határidőn belül terjesztett elő, a járásbírótság a végrehajtás elrendelésekor, vagy a kifogás beadása esetén hivatalból veszi figyelembe. Nem veszi hivatalból figyelembe, csak az ellenfél kifogására azon körülményt, hogy a felmondási kérelem kellő időben előterjesztett ugyan, de azt a határidőn belül nem közölték.

Ezen eljárásban is áll a Pp. 625. §-ának második bekezdésében megállapított azon szabály, hogy a felmondás a bérlet tárgyának kezelésével, vagy őrzésével megbízott személlyel is jogérvényesen közölhető, ha az értesítvényben megjelölt felet a közjegyző elő nem találja, — még akkor is, ha ez az értesítendő között megnevezve nem is volt.

A kiköltözködési határidő, illetőleg a felmondás napja, amelyre a felmondás történik, a bérleti szerződés szerint állapítandó meg, ennek hiányában a fennálló szabályrendelet, helyi szokás, vagy törvény szerint kell megállapítani és megjelölni. Amennyiben ez megállapítható, ezek alapján nem volna, úgy a kiköltözésnek a bérleti idő utolsó napját követő napon délelőtt 12 óráig kell megtörténnie.

Abban az esetben, ha a bérleti viszony a bérleti szerződés szerint felmondás nélkül szűnik meg s így felmondásra szükség nincs, de a felek közül valamelyiknek érdekében áll, hogy a kiköltözés meg nem történte, vagy a bérlet tárgyának át nem vétele esetén bírói jogsegély álljon rendelkezésre már az időpont bekövetkeztekor; —

vagy pedig felmondásnak van ugyan helye, de ezt a közjegyző nem a 637. § szerinti jogkövetkezménynek terhe mellett eszközölte; —

vagy a fél maga mondott fel közvetlenül, úgy a bérbeadó, mint a bérlő, a kir. közjegyző útján is felhívhatja ellenfelét és pedig a végrehajtás jogkövetkezményével, hogy a kitűzött idő lejártával a bérlet tárgyát adja át a bérbeadónak, illetve vegye át a bérlőtől.

Ennek a felhívásnak ugyanazok a feltételei, mint a korábban említett felmondásnak. Csupán egy korlátot szab ennek a törvény, és pedig azt, hogy abban az esetben, ha nem felmondás folytán szűnik meg a bérlet, hanem meghatározott időpont lejártával s a bérlet ideje hat hónapot meghalad, úgy a felhívás a lejárat előtt hat hónappal nem eszközölhető a 637. §-ban írt jogkövetkezménnyel.

Közalkalmazottak járandóságainak átruházása.

Barcs Ernő dr. kir. közjegyzőnek a Közlöny szeptemberi számában közzétett, a Közalkalmazottak lakáspénzének lakbértartozása fejében való engedményezése című igen értékes cikke folytatásául szolgálnak a közalkalmazott fizetése tekintetében kiállítható okíratok szabályai.

A közalkalmazottak hivatali járandóságai csak igen korlátolt mértékben vonhatók végrehajtás alá. A végrehajtás alá vonhatóság képezi egyúttal az avval való rendelkezhetőség, tehát az e tekintetben elkészíthető okíratok tárgyi határát, — mert az ezt meghaladó kötelezés hatálytalan, még akkor is, ha az érdekelt közhivatalnok a törvény védelmét nem kérné, az ilyen megállapodás ugyanis a közérdeknél fogva semmis.

A járandóság lefoglalhatósága tehát az azokkal való rendelkezhetőség négy főcsoport szempontjából bírálendő el, és pedig a család, a köztartozások, a lakbér és a hitelezők csoportja. Viszont a közalkalmazottak járandóságainak a fenti szempontokra vonatkozólag három csoportja különböztethető

meg. Van az úgynevezett hivatali járandóság (1918. XXII. 1. §. 2. bek.) a lakbér és a családi pótlék. A köz- és ehhez hasonló tartozásokkal itt nem foglalkozom.

HIVATALI JÁRANDÓSÁG. A közalkalmazott feleségét fel, vagy lemenő ágbeli rokonát, és a házasságon kívüli gyermeket megillető tartásdíj, vagy ezek megváltására szolgáló összeg behajtása végett a közalkalmazott fizetésének és a fizetés természetével járó egyéb illetményeinek felerészét lehet lefoglalni. A fenti illetményeknek csupán egyharmadát lehet lefoglalni, ha az adós a honvédség, csendőr, vám, folyamőrség és az állami rendőrség legénységi állományú tagja. Ha azonban az adós a most nevezett karhatalmi alakulatnak csupán szakaszvezetője, vagy ennél alacsonyabb rangú tagja, úgy e címen fizetése egyáltalában le nem foglalható.

Az 1918. évi XXII. törvénycikk meghozatala óta a közalkalmazottaknak, vagyis azoknak, akik a 136.193/1918. P. M. rendelet harmadik szakaszában és a 88.505/1924. P. M. rendeletben, illetve Vhn. 6. és 7., az 1929. XIV. 1. szakaszában vannak felsorolva, hivatali járandósága magánjogi kötelezettségből származható fent meg nem említett bármely más követelés fejében egyáltalában le nem foglalható, így tehát a Vhn. 6-ik szakaszában foglalt összegszerű korlátozás a köztisztviselőknél egyáltalában figyelembe nem jöhet. Ugyanezek a szabályok általánosan a nyugdíjasokra is. (1918. XXII. 8. §.)

Más elbírálás alá esnek az olyan közszolgálatban állók, akik nem szigorú értelemben vett közalkalmazottak, akik ugyan szintén védelem alatt állnak, de csak annyiban, hogy a javadalmuknak 2000 pengőn felüli egyharmada foglalható le; — a foglalás azonban minden hitelezőt és érdekeltet egyformán megillet s nincs az alól kivéve a lakbére sem, mely a felső határ szempontjából a fizetéshez számítandó. A védett járandóság tekintetében történendő megegyezés, vagy lemondás itt is érvénytelen. (Vhn. 10. 7.) A család javára az összjárandóság fele képezi a lefoglalhatóság határát, tekintet nélkül az adósnak megmaradó fizetés összegére. Kegydíjak, alamizsnák, inségkölcsön, szegénysegélyek, ösztöndíjak, tanulmányi segélyek, továbbá az özvegyek nyugdíja, kegydíja, végkielégítése, vagy a nyugdíjmegváltási összeg, úgyszintén az árvák után kiutalt nevelési járulék semmi címen sem foglalható le. (T. 64. Vhn. 13. Vhn. 7. és 1918. XXII. 6. §.) Országgyűlési képviselők já-

randóságai korlátlanul lefoglalhatók. (Bp. T. 2681. 1914.)
A baleset következtében tartás helyébe lépő járadék le nem foglalható. (Bp. T. 2148/1914.)

LAKBÉR. Legyen szabad Barcs Ernő dr. cikkéhez a következőket hozzáfűznöm. A Curia 3099/1911. számú határozatában kimondotta, hogy a lakbér csak a valósággal élvezett lakás bérének biztosítására foglalható le. A határozat teljes szövegét nem ismerem, de az én szerény véleményem szerint a közérdekű védelem célja csak úgy érhető el, vagyis a tisztviselő részére a lakás biztosítása, ha az csak a legutóbb lejárt vagy a majd lejárandó bérösszeg biztosítására szolgál. Meg kell itt említenem a budapesti kir. törvényszék 21 Pf. 18484/1932. számú határozatát, amely kimondotta, hogy a nyugdíjas közalkalmazott lakbére minden korlátozás nélkül lefoglalható. E túlmerész megállapítást a bírák és ügyészek lapjának 1933. április-juniusi számában Barcza dr. járásbíró támadta, nézetem szerint teljes joggal.

CSALÁDI PÓTLÉK. A családi pótlék kizárólag és csupán a gyermek tartása végett vonható foglalás alá, ez is csupán azon rész tekintetében, amely arra a gyermekre tekintettel állapítatott meg. (1912. XXXV. 17. §.)

KATONAI HÁZASSÁGI ÓVADÉK. Az erre szerzendő jogokat a Vhn. 8. és 9. szakaszai szabályozzák. E szabályok szerint az óvadék kamatai az adós feleségének és lemenő ági rokonainak tartása céljából korlátlanul lefoglalhatók, míg az adós felmenő rokonainak tartása miatt a biztosíték kamatainak 1200 pengőt meghaladó része foglalható le. Más részére annak csak egy harmada, de úgy, hogy 1200 pengő érintetlenül maradjon, és ez is csak azon esetben, ha a házassági életközösségben élő házaspár közösen vállaltak kötelezettséget, vagy a házassági kötelék megszűnte után a nő. Maga a tőke csak a biztosítéki kötelék feloldása utáni időre foglalható le.

Még számtalan apró kérdés van a különböző törvényekben és rendeletekben szabályozva, amelyeket itt, a helyszűke miatt, de egyébként érdektelenségüknél fogva, fel nem soroltam.

Megemlítem még, hogy az igazságügyi és honvédelmi minisztériumnak önálló számfejtő hivatalai vannak, míg az összes többi közalkalmazottak és nyugdíjasok illetményi ügyeit a M. kir. illetményhivatal látja el.

Antalffy Zsirus Aladár dr.

Közlemények.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter dr. tamásfalvi *Thury Géza* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Csepregre kir. közjegyzővé nevezte ki. Az új közjegyző a helyettesi karnak egyik régi és igen érdemes tagja volt s maga a kinevezés ténye, mint az újonnan inaugurált méltányos és igazságos kinevezési rendszernek újabb megnyilvánulása az egész karban őszinte megnyugvást és örömet keltett.

Vitézi telek alapítás. A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére Budapesten 1933. évi október hó 17. napján kelt legfelsőbb elhatározásával a dr. vitéz nemes *Tóthfaludi Aladár* királyi közjegyző budapesti lakostól alapított vitézi telekről szóló alapító levelet jóváhagyta és megerősítette.

A kamarák közleményei. *Vehet-e fel jelölt váltóóvást, ha főnöke szabadságon (távol) van.* A budapesti kir. közjegyzői kamara területén működő egyik kir. közjegyző, — akinek állandóan bejelentett helyettese nincs, — távozási engedélyt kért és egyuttal bejelentette, hogy távollétének ideje alatt a váltóóvásokat helyettesi minősítvényel nem bíró jelöltje fogja felvenni. A kamara a távozási engedélyt megadta, azonban felhívta a közjegyző figyelmét arra, hogy jelöltje távolléte alatt — habár egyébként a T. e. 132. §-a értelmében a váltóóvatolásoknál főnökét helyettesítheti — váltóóvásokat már azért sem vehet fel, mert az 1874. évi XXXV. t. c. 16. §-ának rendelkezése szerint: „a közjegyző köteles pecsétjét elzárva tartani.“ Továbbá mert az irodavezetését és ezzel kapcsolatban a hivatalos pecsétek őrzését csak kamarailag bejegyzett kir. közjegyzőhelyettes végezheti. (743/1933. kk. szám.)

Jegyzői magán munkálatok. Azzal a nagy erővel megindult küzdelemmel kapcsolatosan, amelyet az egész magyar jogász társadalom folytat a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése végett, megfelelő alkalom lett volna a kérdés hivatalos napirendre tűzésére a zugirásatról szóló törvényjavaslat, amelybe szakszerűen beillett volna az egész kérdésnek radikális elintézése. Sajnos a javaslat szövege szerint ezt az alkalmat jelenleg nem használták ki, mert a javaslat szerint a jegyzőkre, akik magánmunkálatok végzésére sajnos mégis csak jogosítva vannak, zugirászi minősítés nem vonatkozhatik.

Amíg a javaslat törvényerőre emelkedik, az még hosszú időt igényel s az illetékeseknek addig valamit talán mégis lehetne tenni ennek az égető problémának hivatalosan aktuálissá minősítése érdekében.

Az erőteljes mozgalommal szemben különben a községi jegyzők is próbálnak védekezni. November havában fogja az Országos Jegyzőegyesület évi rendes közgyűlését megtartani, amelynek napirendjére tüzték a jegyzői magánmunkálatok kérdését is, különös tekintettel a jegyzők ezirányú „ősi jogára.“ Ezzel az ősi joggal különben már több ízben volt alkalmunk foglalkozni, ezuttal csupán azt jegyezzük meg, hogyha ez az ősi jog tényleg ősi és tényleg jog is volna, akkor sem indokolt az, hogy egy modern államban, ahol a szakemberek légiója áll rendelkezésre, a felek anyagi érdekeit minden irányban érintő jogi szakmunkákat kontárok végezzék el.

Nulla dies sine linea! Ezuttal is bemutatjuk a jegyzői magánmunkálkodás két remek művét. Az elsőt ugyan nem jegyző de „első községi tanácsnok“ követte el, aki valószínűleg az illetékes jegyzőnél végezte a „jogi tanfolyamot.“ A végrendeleten 3 tanu van azt a végrendelező alá nem irta. Aláírta ellenben az egyik örökös aki kiskorú. A szövegben a szerző, amint ezt az alábbi hű másolat igazolja a jászteleki tudományos akadémia helyesírási szabályait követi:

„Nyilatkozat.

Tóth Jánosné, Ludasi Julianna édesanya kinyilatkoztatom, hogy József nevű fiamra hagyom 800 □-öl földemet oly megjegyzéssel, hogy legyen az övé életfogytiglani haszonélvezettel, de ha elhal akkor legyen az két testvére mind a 800 □-öl föld. De ha mégis megnősülne és leszármazot gyermeke lenne akkor az I. harmada azé az 2. harmada a másik két gyermekemé. De ha leszármazott gyermeke nem lenne akkor még az I. harmadrész föld is a két gyermekemé. Jásztelek, 1932. év VIII. 21-én. Előttünk Szancsik József sk. tanú Kiss Ernő sk. tanú, Csomor Gábor sk. tanú. Elfogadom: ifj. Tóth János sk., Tóth Béla sk. tanu.“ (Beküldte: Haller Károly dr. Budapest.)

„Egyezés.

Mely Szalai Imre és özv. Hugyec Istvánné szül. Bényi Verona, igazabban Teréz mélykuti lakosok jegyespárok, kötendő házasságuk esetére és együttélésük tartamára a következő egyezésben állapodnak meg:

1. Szalai Imre házasságra lép özv. Hugyec Istvánné szül. Bényi Verona, igazabban Teréz mélykuti lakosnővel és részére özvegyi haszonélvezeti jog fejében leköti a tulajdonát képező és a mélykuti 1570 és 584 számú betétekben foglalt 2302/3, 2303/1, 2303/2 hrszámok alatt felvett ingatlanokból 5500/21627-ed részt és pedig az ingatlanság felső szélén Pásztor Mihályné Kiss Borbála tőszomszédságában és ezennel feltétlen beleegyezését adja arra nézve,

hogy a fenti ingatlan jutalékra az özvegyi haszonélvezeti jog, II., renden alulírott özv. Hugyec Istvánné szül. Bényi Verona igazabban Teréz mélykuti lakosnő javára bekövetkezendő halálom után nyilvánkönyvileg bekebeleztessek.

2. Özv. Hugyec Istvánné szül. Bényi Verona igazabban Teréz Szalai Imre fenti nyilatkozatát jóváhagyólag tudomásul veszi és elfogadja.

3. Ügyfelek megállapítják, hogy jelen egyezés joghatálya I. r. alulírott Szalai Imre halála után lép életbe és csak teljes és haláláig tartó házasság illetve együttélés esetén lép érvénybe, és hogy ezen okirat Szalai Imre halálát követő 15 nap alatt a bácsalmási kir. adóhivatalnál illetékezésre bemutatandó lesz.

4. Ügyfelek végül megállapodnak abban is, hogy Bényi Verona igazabban Teréz, özv. Hugyec Istvánné jogutódai, amennyiben Szalai Imrénél előbb halna el, Szalai Imrével és jogutódaival szemben semmi néven nevezendő címen követeléseket nem támaszthatnak.

5. Szalai Imre elhalálása napján a háznál levő gabonaneműek, élelmi-és tüzelőszerek kizárólag özv. Hugyec Istvánné Bényi Veronát igazabban Terézről illetik.

Felolvasás és megértelmezés után jóváhagyólag aláíratott, illetve kézjeggyel megerősítettett.

Mélykuton, 1933. május 16-án.

Előttünk: Pásztor János s. k., Kovács Ignác s. k., Hegedüs József s. k., P. H. Szalai Imre s. k. Özv. Hugyec Istvánné Bényi Verona igazabban Teréz néviró Kovács Ignác s. k.“ (Beküldte Vitányi Iván dr. kir. közjegyző helyettes Bácsalmás.)

Rendelkezésünkre áll egy másik majdnem hasonló tartalmu ezuttal már a változatosság kedvéért nyilatkozásnak címzett okirat, amelyet ugyancsak a mélykuti jegyző szerkesztett. Eltekintve mindakét okirat briliáns jogi felépítésétől, némi kis hiba van mindakét okirat körül nevezetesen az, hogy azok, az 1886. évi VII. t. c. 22. §-a rendelkezéseire tekintettel mint jegyesek illetve leendő házaspárok között vagyoni jogi megállapodást tartalmazó magánokiratok éppen csak hogy egészben érvénytelenek. Ez a lényegtelen körülmény azonban nem fogja visszatartani a jegyzőt ennek a speciális szakmagánmunkálkodási gyakorlatának továbbfolytatásától.

A szláv jogászok gyűlése. A szláv államok jogászainak első gyűlését Pozsonyban — amint már jeleztük — 1933. évi szeptember hó 8—10-én tartották meg. A kongresszus keretében a szláv jogászfijúság is gyűlést tartott. A kongresszust Dr. Kumanieczky krakói egyetemi tanár kórházi betegágyából rádióon keresztül nyitotta meg. A kongresszus keretén belül külön kari üléseket tartottak az egyetemi tanárok, a bírák, az igazságügyi tiszték, a közigazgatás fogalmazó hivatalnokai, a pénzügyigazgatás fogalmazó tisztviselői, a közjegyzők, a szláv nők egyesületei és az ügyvé-

dek is. A kongresszust ünnepiesen szeptember hó 9-én nyitották meg a szlovák nemzeti színházban és utána az egyes tudományos alosztályok ülészetek és feldolgozták a feladott témákat. Így a magánjogi csoport a kötelmi jog, a házassági jog és a folyami gőzösök elzálogosítása ügyében hozott rezolúciót, a kereskedelmi és váltójogi csoport a váltójog egységesítése tárgyában, a polgári bírói eljárási jog megtárgyalására hivatott bizottság a végrehajtás, a csőd és csődönkívüli egyezségekre vonatkozóan határozott. Volt ezen kívül büntetőjogi, alkotmányjogi, közgazdasági, szláv jogtörténeti, nemzetközi-jogi, egyházjogi és szociológiai tudományos alosztály is.

A közjegyzők kari ülésén 19 résztvevő jelent meg. A szlovénköi, cseh és morvaországi, sziléziai közjegyzőkön kívül megjelentek a lengyel, jugoszláv és bulgár képviselők is. Eredetileg 301 közjegyző és jelölt jelentette be részvételét. A gyűlésen Dr. Kállay József elnökölt, mint a pozsonyi közjegyzői kamarai bizottságnak és a csehszlovák közjegyzők egyesülete pozsonyi csoportjának az elnöke, az elnöklésben lengyel részről Dr. Wiewierovski krakói közjegyzőhelyettes, Dr. Peterlin Makso alsólendvai közjegyző pedig jugoszláv részről vett részt. A lengyel és jugoszláv kiküldöttek, szintúgy a csehszlovák elnökségi tagok ismertették röviden az egyes országokban fennálló közjegyzői rendtartásokat, majd némi vita után elhatározták, hogy mint külön önálló közjegyzői csoport résztvesz a szláv államok jogász szövetségében és ebbe delegálja Dr. Culik prágai és Dr. Kállay pozsonyi közjegyzőket. Helyesli, hogy Lengyelország, Csehszlovákia, Jugoszláv királyság, a Bolgár cárság, a szövetséges szovjet államok, az orosz emigrációnak jogászait és a szláv államokon kívül működő szláv jogászokat magában foglaló ezen szövetség Pozsonyban főtitkárságot és szervező bizottságot állított fel. A kongresszust minden harmadik évben kell egybehívni és így a legközelebbi kongresszus 1936. évben lesz. Hivatalos folyóirata a szláv államok jogászainak államközi hirodója „Mezistátni vestnik právníku ze státu slovanských”.

A közjegyzői kari gyűlésen a szláv államokból megjelent közjegyzők egyértelműleg a következő határozati javaslatot fogadták el:

1. kívánatos az összes szláv államokban az összes köz-

jegyzői rendtartások egységesítése, egységes alapon mind a közjegyzői tudományos képzettség, mind pedig a közjegyzői kinevezés feltételeinek megállapítására nézve, szintúgy a jelöltek tekintetében és a közjegyzői hatáskör kiterjesztésére nézve is.

2. Építtessék ki a közjegyzői intézmény mint egyetlen és kizárólagos okiratóló és tanúsító szerv és ebből a célból

3. vezettessék be a kötelező közjegyzői forma az összes fontos jogi ügyletekre nézve, de legalább is az ingatlanokra vonatkozó jogügyletek tekintetében a román törvényhozás mintájára és a közjegyzők bizassanak meg a perenkívüli eljárásnak jogi teendőivel az ügynevezett bírói komisariátussal mind a hagyatéki, mind egyéb ügyekben, mint amilyenek az önkéntes becslések, árverések, gyámi számlák megvizsgálása és hasonló.

4. A szláv államok között államszerződésekkel legyen megállapítva a közjegyzői okiratok feltétlen hitelessége a nemzetközi forgalomban és a közjegyzői okirat mint végrehajtási jogcím engedélyeztessék.

5. A közjegyző „notár” elnevezés legyen fenntartva kizárólag a nyilvános, a közjegyzők részére, ez az elnevezés törvényileg legyen védve és más szerveknek tiltsák meg ezen cím használatát.

6. A községi és körleti u. n. jegyzők működése Szlovénköban éppen úgy, amint ez már Horvátországban megtörtént, legyen korlátozva csupán csak a közigazgatásra és tiltassék meg okiratok szerkesztése a jogügyletekre nézve.

A kongresszus bezárása vasárnap, szeptember hó 10-én délután történt Bobcev sofiai egyetemi tanár elnöklete mellett. Felolvastattak az összes rezolúciók, amelyeket az egyes szakosztályok letárgyaltak.

A kongresszuson a résztvevők saját anyanyelvüket használták, tehát az összes szláv nyelvek voltak képviselve. A kongresszust Dr. Barinka Cyrill pozsonyi ügyvéd szervezte meg és minden tekintetben jól sikerültnek kell ezt az első gyűlést minősíteni. A kongresszus alkalmából a Pozsonyban megjelenő Právný Obzor ünnepi számot adott ki, amelyben közölték Culik Jaroslav dr. prágai közjegyzői kamarai elnöknek cikkét: „A

közjegyzői okirat az államközi érintkezésben". Ezen kongresszus alkalmából ezen kívül megjelent dr. Barinka szerkesztésében az első összehasonlító jogi műszótár 194 oldallal. Foglalkozik a csehszlovák, a lengyel, a jugoszláv, a bolgár és orosz jogi terminológiával. (xf)

A különélési tanusítványok A Magyar Törvénykezés címen megjelenő jogi szaklap idei 20. számában Halmi Bódog a „Kamara balladája” címen cikket írt, amelyben többek között megállapítja, hogy a budapesti ügyvédi kamarának nem sikerült a törvénykezés egyszerűsítésének ügyvédi zsebbe vágó intézkedéseit módosítani és a házassági bontóperekben a közjegyző részére nagyrészt az ügyvédség hátrányára juttatott többlet kereseti lehetőségeikért az ügyvédi kart rekompenzáló törvényes intézkedéseket kedvezményezni. A cikknek erre a nem egészen jóindulatú s főleg pedig a tárgyi igazságtól kissé távolálló megjegyzésére Barcs Ernő dr. budapesti kir. közjegyző válaszolt, amely a Magyar Törvénykezés 21. számában közölt s amelyet az alábbiakban mi is egész terjedelmében közléstünk.

„Igaz az, hogy vannak a törvénykezés egyszerűsítésének az ügyvédi zsebbe vágó intézkedései, de ezek közé semmi esetre sem tartozik az 1930. évi XXXIV. t. c. 56 §-ának rendelkezései, melyek most már megállapíthatólag a közjegyzői karnak egyáltalán — és főként az ügyvédség hátrányára — többletkereseti lehetőséget nem juttatnak.

Statisztikai adatokkal igazolható tény az, hogy a Pp. 648 §-a szerinti eljáráshoz szükséges házassági különélést igazoló közjegyzői tanusítványok a 85-90%-ban szegényjogban részesülő felek részére a díjaknak hitelezésével készülnek. Nagyon jól tudjuk, hogy mit jelent a gyakorlatban az, hogy a szegényjogban részesülő fél a díjak viselése alól „egyelőre” fel van mentve. Ennek az „egyelőre” szónak az értelme a gyakorlatban egyenlő az „egyszer s mindenkorra” fogalmával, mert még eddig nem volt rá példa, hogy a szegényjogos ügyfél utólag jelentkezett volna a tanusítvány díjának kifizetése végett.

A közjegyzői kar tehát ezen a téren is tetemes munkát végez minden díj és költség megtérítés nélkül, sőt a munkaidején felül az írógépben és nyomtatványokban nagy anyagi áldozatot is hoz, amely távolról sem térül meg a házassági perekben használandó meghatalmazások aláírásának hitelesítéséért, — a bélyegköltség és forgalmi adó levonása után — járó 2 pengő 50 filléres közjegyzői díjából.

De ezt a munkát a közjegyzői kar nem az ügyvédség munkaterületéről és nem az ügyvédi kar hátrányára kapta — mint egyesek mondják: „nemzeti ajándékul”, hanem az előjáróságok munkájának egy nagy részét rakták át a közjegyzői kar vállára. A közjegyzői kar pedig — amely ezt az u. n. „ajándékot” sohasem kérte, — úgy, mint egyéb ingyen munkát, ezt is a közjegyzői kart sem kímélő mai súlyos gazdasági viszonyok terheinek közepett — a legnagyobb önfeláldozással és a törvény iránti tisztelettel végzi“.

A Magyarországi kir. Közjegyzőhelyettesek Egyesületének közleményei. Dr. Tamásfalvy Thury Géának kinevezése amelyről egy másik közlemény emlékezik meg, nemcsak a szeretet-

ben és megbecsülésben álló jóbarátot hanem a kar ma legrégebbi tagját érte. Örömről tehát kettős s egy már boldogabbnak indult korszak nagyszerű folytatását ünnepeljük vele s egyúttal egy jobb jövő beköszöntését. Rettenetes nehéz idők járnak egyébként felettünk. Az állásnélküli helyettesek száma újra szaporodott anélkül, hogy az eddigiek közül valaki elhelyezkedhetett volna. — Ismételten kérjük azokat a kir. közjegyző urakat, akiknek ügymenete ezt megengedi, alkalmazzák állásnélkül maradt társainkat, akik igényeiket a legminimálisabbra szállítják le csak hogy elhelyezkedhessenek.

Kir. közjegyzőhelyettesek hosszabb-rövidebb szolgálati idővel elhelyezkedést keresnek. Címük dr. Antalffy Zsirus Aladárnál a Magyarországi kir. közjegyzőhelyettesek egyesülete állásközvetítésével megbízottjánál megtudható Budapest, VI., Andrássy-út 50 szám alatt.

vitéz Tóthfaludy Aladár dr. budapesti (VIII., József-körút 52.) kir. közjegyző helyettes keres, ajánlatok közvetlenül hozzá intézendők.

Felhívás. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesülete felkéri azokat a közjegyzőket és helyetteseket, akik a tagsági díjaikkal hátrálékban vannak, hogy hátrálékos tartozásaikat a 41951 postatakarékpénztári csekk számlára a legsürgősebben fizessék be, mert a közlöny fenntartásának alapja a tagsági díj s mivel a nagyobb hátrálékkal szereplő közjegyzők és helyetteseknek a közlöny további expedálását beszüntetni leszünk kénytelenek.

Rendeletek.

122.659/1933. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

43920/1933. B. M. sz. Magyar állampolgárság igazolása külföldi házasságkötésnél.

145500/1933. B. M. sz. A horogkeresztes jelvény használatának eltiltása.

125300/1933. P. M. sz. Az adóhátrálékoknak terményekben való leróvása.

9400/1933. M. E. sz. A kecskeméti kir. törvényszéknek jövedéki büntető bírósági hatáskörrel felruházása.

130422/1933. P. M. sz. A rendkívüli ideiglenes házadómentességek tárgyában.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

A Jogi Hírlap magánjogi döntvénytárának most megjelent második kötete hetedfélszáz oldalon ismerteti az utolsó három év felsőbirói joggyakorlatát, a *Jogi Hírlap Döntvénytárának* eredeti és bevált módszerével. A szerzők: Dr. Boda Gyula a *Jogi Hírlap* főszerkesztője és dr. Meszlény Artur egyetemi tanár tudományos felkészültséggel és nagy gonddal végezték a joggyakorlatok feldolgozásának és ismertetésének felelősségteljes munkáját és az egyéni véleménynyilvánítás teljes háttérbeszorításával arra törekedtek, hogy tárgyilagosan, könnyen érthető és áttekinthető módon adják vissza az ítélkezési gyakorlat jogi eredményeit. A szerzők teljes sikerrel oldották meg feladatukat és ezzel hasznos szolgálatot tettek jogász kartársaiknak és a jogkereső közönségnek egyaránt. A könyv a *Jogi Hírlap* kiadásában izléses kivitelben jelent meg. Ára 16 pengő.

Magyar Jogi Szemle. (XIV. évf. 8 szám.) E szám vezető helyén közli Kubinyi Ödön dr. törvénytudományi birónak „Felelősség a perkieltekre vonatkozó ítéleti rendelkezés ellen“ című cikkét, majd Polgár Imre dr. „Az állandó nemzetközi bíróság, mint felelősségi fórum“ és Szabó Mihály dr. „Az egyén magánjogi szuverénitására korlátai a magánjogi törvényjavaslatban“ című cikkeit. A Szemle, Kritikai Szemle és Irodalom rovatok közleményei után az Előadások című rovat megemlékezik a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem ünnepes megnyitó ülésén Angyal Pál dr. rektor székfoglaló és Kuncz Ödön dr. jogkari dékán tanévmegnyitó nagyhatású és nagyértékű beszédeiről, majd a miskolci ügyvédi kamara Sátoraljaujhelyen tartott vándorgyűléséről, amelyen többek között Nagy Dezső Bálint dr. budapesti ügyvéd tartott „A községi jegyzők magánmunkálatai a jogkereső közönség és az ügyvédség szempontjából“ címen igen értékes előadást. E szám mellékleteiként is megjelentek a különböző szak jogi eset gyűjtemények.

Polgári Jog. (IX. évf. 8 szám.) E szám élén nagyszabású tanulmány jelent meg Tóth György dr.-nak a királyi Kuria kiváló bírójának, a magyar magánjog nagy tudású gyakorlati és különösen termékeny elméleti művelőjének tollából. A tanulmány címe „A házassági törvény 80. §. utolsó bekezdésének helyes értelme“ A viszonylagos bontó okok elvi és gyakorlati szempontjainak bősz és szakszerű ismertetése után a tudós szerző azzal a megállapítással végzi nagyértékű tanulmányát, hogy a házasság szerencsésének titka nem az új kísérletek lehetőségében, (könnyű válás) hanem az erkölcsi meggyőződés komolyságában és a vállalt kötelezettségek sorsszerű hordozásában rejlik. Ez a megállapítás a modern kor kétségbeesett gazdasági viszonyai között túl komor és konzervatív, mindazonáltal mint elv tiszteletreméltó. A Jogalkotás, Joggyakorlat és Ügyvédség rovatok sok szakszerű és érdekes közleményei után a Közgazdaság és Pénzügy című melléklet Fazekas Oszkár dr. cikkét közli „A védjegy utánzat kriteriuma“ címen s Pénzügyi Jogalkotás címen a közigazgatási bíróság több határozatát, így a 14784/1930. számú, amely szerint túl terhelt hagyatéknál az 1920. 34. t. c. 96. §-ának 3 bekezdése csupán a 88. §. 4. 5. 6. pontjaiban felsorolt örökösökkel (tehát gyermekkel és hitvestárral

szemben nem) nyer alkalmazást, vagyis gyermek és hitvestárs terhére 50/0-os visszterhes vagyónátruházási-illetéket kiszabni nem lehet; — továbbá a 7932/1930 számú, amely szerint a hagyatéki eljárás során nem érvényesített közszerzeményi igényt az illetékkiszabás szempontjából sem lehet érvényesíteni s végül a 2955/1930 számú, amely szerint az örökrész biztosítására szolgáló jelzálogjog bekebelezésére vonatkozó engedély után a bejegyzési illeték az öröklési illetéktől függetlenül lerovandó. Külön mellékletként e számmal együtt is megjelent az Esettár.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők lapja 13 évf. 9 és 10 szám.) Ebbe a két számba cikkeket irtak: Meister Oskar dr., Oswald dr. és Taudler Vilmos dr.. A 9 szám külön mellékletként közli az illetékügyi útmutató folytatását, a 10 szám pedig Határidők az anyagi jogban címen Frind János igazságügyi tanácsos tollából egy értékes nagyobb tanulmányt. Mindkét szám közli még a közjegyzői egyesület közleményeit és könyvszemlét.

Jogállam. (XXXII. évf. 7 füzet.) Igen értékes tartalommal jelent meg ennek a nivós jogi szaklapnak legújabb száma. Önálló cikkeket irtak Sichernmann Bernát dr. „A tőzsebiróság helyzete és jövője“, Alföldi Ede „A nyilvánosság ítélő széke“, König Endre dr. „Válság jog szabályok“, Marton Géza dr. „Objektív felelősség és jogbiztonság“, Zsoldos Benő „Az istenítéletek igazságszolgáltatása“, Gál Miksa „A hitelezők kálváriája“, Goldberger József dr. „Felelős-e az OTI orvosainak műhibáiért?“, Vándor Ferenc dr. „A szakértő bizonyítás“ címek alatt. Megjegyzések, Irodalom és Szemle rovatok érdekes közleményeit találja meg ebben a számban az olvasó.

Notariatszeitung. (Az osztrák közjegyzők lapja 75. évf. 10 szám.) A lap élén közli, hogy az osztrák igazságügyi kormány vezetését Glas Ferenc dr. a grazi főtörvénytudományi elnöke vette át, akinél az osztrák közjegyzői kar hivatalba lépése alkalmából küldöttségileg tisztelgett. Meleg szavakkal parentálja el ezután a lap Kail Sándor linzi közjegyzőt, aki 1933. szeptember 28 napján halálozott el s az osztrák közjegyzőség érdekében kiemelkedően értékes munkásságot fejtett ki. Külön cikkeket irtak e számba: Tomasek Károly dr., Weinberger Ottó dr., Reiz Sándor dr., Stockel Károly dr., Grashoff János dr. és Geillis Miksa dr.

Jogtudományi Közlöny. (68. évf. 34-39. szám) A 34 és 35 és 39. számban Löw Lóránt dr. füz reflexiókat a Kuria 57 számú polgári jogegységi döntvényéhez s e részben az országbirói értekezlet vonatkozó anyagát is ismerteti. Losonczy István dr. és Kutasi Elemér dr., Deutsch Maurus dr. és Bátyka Zoltán dr. irtak még a 34 és 35 számokba cikkeket. A 36 és 37 számokban jelent meg Liebmann Ernő dr. budapesti ügyvédnek „Az értékálló kikötések válsága“ című érdekes tanulmánya. A 37 számban Vályi Sándor dr. parentálja el Nagy Ödönt a kereskedelmi és váltó törvénytudományi elnökét, a 36-39 számokban Gerlóczy Endre dr. a Gazdamatoriumot, Pajor Rezső dr. és Maros László dr. a székesfővárosi lakbérnyomtatvány új tervezetét, Schwartz Izidor dr. Tóth Lajos dr. debreczeni egyetemi tanárnak Öröklési Jog című új könyvét, Berend Béla dr. pedig Angyal Pál közvélemény büntetés című új tanulmányát bírálja. A 39 szám közli Pap István dr. a Kuria volt kiváló tanácselnökének nagy értékű fejtegetéseit a kötelesrész kérdésének köréből. Minden szám mellékletként megjelent az Ügyvédi Közlöny. E köz-

lekkönyvi munkálatok során követendő gyámhatósági jóváhagyás tárgyában, a 147000/1933 számú u. n. kártya rendeletet és az ügyvédi rendtartás részleges reformjára vonatkozó törvényjavaslatot. A Törvénykezési Szemle rovatban szakok szerint csoportosított bő anyaggyűjteménnyel ismerteti a birói gyakorlatot. A Forum és a Szerkesztő postája című rovatokban sok szellemes és érdekes közlemény látott ezuttal is napvilágot.

Illetékügyi Közlöny. (VIII. évf. 8 szám.) E szám vezető helyén Kovács József dr. cikkét közli „Vitás kérdések a törvénykezési illetékek területén” címmel. Ezt követi a 134365/1933. számú P. M. rendelet ismertetése, majd a Joggyakorlat rovatban közli a lap a közigazgatási bíróság 1801. számú elvi jelentőségű határozatát, amely szerint ha az örökösök többen vannak és nem hivatalból indítandó meg az örökösödési eljárás a hagyaték be nem jelentése miatt nem lehet egyik örökösre sem bírságot kiszabni azért, mert az eljárás megindítását csak az egyik örökös kérte. Az ugyancsak ebben a rovatban közölt 802/1931. számú közigazgatási bírósági határozat szerint örökhagyó üzletének egyik örökös részéről — az üzleti tartozások átvállalása s az örökösársakkal szemben tartási és hozományadási kötelezettség vállalása ellenében — történt átvétele ingóadástvételivel alátámasztva; a 9581/1931 számú határozat szerint pedig az ingatlan tulajdonjogának jogerős hagyatékátadó végzés alapján történt bekebelezését követően telekkönyvi kiigazítás címén való átírására szolgáló okirat alapján az újabb vagyónátruházási illeték jogosan követelhető. Ezután az Irodalom, Külföldi Szemelvények, Fontos tudnivalók és a Szerkesztői üzenetek című rovatok közleményei következnek. Ez utóbbi rovatban a szerkesztőség felvetett kérdésekre vonatkozólag többek között a következő álláspontjait szögezi le: hagyatéki ingóságoknak illetékkiszabás céljaira való értékelése azok elárverezése esetén is a leltár értékei és nem az árverési vételár alapján történik; az 1917-ben hősi halált halt, illetve holtá nyilvánított örökhagyó hagyatéka illetékezésénél 20% pótlék ki nem kapható; s végül, hogy kiskorúak érdekében kötött szerződések jóváhagyása iránt az árvaszékhez benyújtott beadványok s azok mellékletei az illetékdíj-jegyzék 14. tételének X. pontja, illetve a 73. tétel első bekezdése alapján illetékmentesek.

Joggyakorlat.

94. *Örökbefogadási szerződést* azon az alapon, hogy annak érvényességéhez az örökbefogadó házastársának hozzájárulása lett volna szükséges, csak a házastárs támadhat meg. (K. P. I. 5757/1930.)

95. *A szóbeli végrendelet érvénytelen*, ha a tanúk a végrendelezés időpontja tekintetében egymástól eltérően vallottak. (K. P. I. 5631/1930.)

96. *A gyermeknek az özvegyi haszonélvezet korlátozására* vonatkozó jogát nem érinti az a körülmény, hogy az özvegy a

lőny 35 száma közli többek között a miskolci ügyvédjelölteknek a miskolci kamarához intézett memorandumát, amely 15 pontban sorolja föl azokat a javaslatokat, amelyek a memorandum szerkesztői szerint az ügyvédi helyzet javítására alkalmasak. Ezek között a 12 pont korszakalkotó újításként azt javasolja, hogy „megszüntetendő a közjegyzői intézmény és az ügyvédek bizonyos garanciákkal közjegyzői jogokkal ruházandók fel.” Minden más igen súlyos ellenérvétől eltekintve józan kalkuláció szerint nem tudjuk elképzelni, hogy 200 közjegyzői állás jövedelmének 5000 ügyvéd között való felosztása mit segítené az ügyvédség helyzetén eltekintve attól hogy azt a 200 közjegyzőt is el kellene valahogyan és valahol helyezni. S mert súlytalan és nem számottevő volna ez a segítség, még sem komoly dolog egy ilyen komolytalan javaslattal hangulatot kelteni egy hivatását megfelelően betöltő komoly jogszolgáltatási intézmény ellen. A 36 szám a Kir. Közjegyzők Közlönye nyomán a debreceni kamara évi jelentésének a jegyzői magánmunkálatokra vonatkozó esetgyűjteményéből közöl 10 mutatódarabot. A 37 szám ismerteti a közigazgatási bíróság 1263/1933 számú ítéletét, amely szerint birói letétként kezelt összegek felvétele után, mivel a kincstár jelenleg a letétek után kamatot nem fizet, nyugtábelvétel nem jár, csupán 1 P 60 f. (talán 2 P.) bélyegilleték. A 38 szám ugyancsak a Kir. Közjegyzők Közlönye nyomán szellemes reflexiókat fűz Fejér vármegye szeptember 10-én tartott közgyűlésétől az ügyvédi és közjegyzői díjak leszállítása kérdésében hozott határozattal kapcsolatos egy felszólaláshoz Ezeket a találó reflexiókat az alábbiakban közöljük:

„Fejér vármegye emlékezetes szeptember 10-én tartott közgyűlésén az ügyvédi munkadíjak leszállítása tárgyában hozott felirat tárgyalása közben Jurcsák Béla nagybirtokos, aki virilis jogon tagja a törvényhatósági bizottságnak, azzal a korszerű indítvánnyal állott elő, hogy bizzák a hagyatéki ügyek elintézését a községi jegyzőkre, mert a községi jegyzők ezt *jobban és olcsóbban* intézik el, mint a kir. közjegyzők. Az indítvány mindenestre méltán sorakozik az ügyvédi díjak leszállításáról hozott határozat mellé. Végre is itt az ideje, hogy az átkos liberálisizmus oly kinövésaitől, mint hogy jogkérdésekkel jogászok és csak jogászok foglalkozzanak, megszabaduljunk. Mire való a jogvégtelenség, mire való a jogbiztonság, az előzetes jogvédelem? A községi jegyző, aki egy személyben hatóság és a felek képviselője, elintézi mindent és *jobban is*, a falu hatalmasainak szájaize szerint intézi el mindent. *Olcsóbban is* elintézi mindent, mert neki tisztes megélhetést nyújtó fizetése van és jogi munkálatai csak mellékjövedelmet jelentenek.

Ajánljuk Fejér megye törvényhatóságának, írjon fel az igazságügyi kormányhoz, hogy szüntesse meg a királyi bíróságok működését is, az uriszékek *jobbak is, olcsóbbak is*. Semmivel sem kevésbé terjeszteniék a jogbizonytalanságot, mint a községi jegyzők, a börtönök, javítóintézetek fenntartása is pénzbe kerül kaloda és mogyorófalca *olcsóbb, jobb is*. Mire való a sok cifra jogintézmény, amikor a község ugyanis tart jegyzőt, bírót, dobos kisbírót és végrehajtó közegnek *olcsóbbak és jobbak* a nemes vármegye libériájában pipázó hajduk.”

Magyar Törvénykezés. (1933. év 20., 21., 22. szám) Pongrácz Jenő dr. elevenen szerkesztett jogi szaklapjának legutóbb megjelent három száma közli egész terjedelmében a 14000/1933 M. E. számú rendeletet a gazdatartozások újabb szabályozása tárgyában, a 192568/1933 B. M. rendeletet a kivételes te-

többi gyermekkel szemben a haszonélvezetről lemondott. (K. P. I. 4420/1931.)

97. A szülők elhagyását és az azokhoz való vissza nem térést a hármaskönyv I. rész 52. címében meghatározott *kitagadási okok* közé sorozni nem lehet. (K. P. I. 3595/1931.)

98. A feleség szülei részéről időnként támogatásul adott, a szülők jövedelméből származó összegeket, mint alkalmi ajándékokat a feleség *különvagyonának* tekinteni nem lehet. (K. P. I. 1263/1929.)

99. Ha az atya gyermekei javára az örökségről lemond, a lemondás folytán gyermekeire átruházott hagyatéki ingatlanokra a lemondás ajándékozási jellegére alapítható esetleges igényének biztosítására az *elidegenítési és terhelési tilalom* feljegyezhető. (K. P. V. 4660/1932., hasonló K. Pk. V. 189/1932.)

100. Ha a telekkönyv bejegyzést rendelő végzését az támadja meg felfolyamodással, akinek javára az ingatlanon *elidegenítési tilalom* van feljegyezve, a bíróság a felfolyamodási jogosultság szempontjából vizsgálni köteles, hogy az elidegenítési tilalom feljegyzése érvényesen történt-e. (K. Pk. V. 512/1932.)

101. Az *özvegyi jogról való lemondás* jogérvényessége alakszerűséghez kötve nincs és a perenkívüli hagyatéki eljárást szabályozó 1894. évi XVI. törvénycikknek az a rendelkezése, hogy az özvegyi jog csak a 66. §-ban meghatározott előfeltételek fennforgása esetén hagyható figyelmen kívül, nem akadályozza annak, hogy a bíróság a lemondást a perben oly adatok alapján állapítsa meg, amelyeket a hagyatéki bíróság figyelembe nem vehet. (K. P. I. 2957/1930.)

102. A *kötelesrész* mentes az özvegyi jogtól, kivéve, ha az özvegy illő tartásához a kötelesrész jövedelmére is szükség van. (K. P. I. 5344/1930.)

103. Az elidegenített *ági javak* helyébe nem azoknak a háru-láskor volt értéke, hanem az azokért befolyt vételár lép s az ági örökösnek öröklési igénye a szerzeményi vagyomból a vételár erejéig elégitendő ki. (K. P. I. 7312/1930.)

104. Az állandóan követett birói gyakorlat szerint, ha az örökösök közös ingatlanait megosztják, vagy ha a szülő életében gyermekei között vagyont osztályra bocsátja s ha a tulajdonostársak az osztatlan közösségben birt ingatlanait természetben megosztják, az ily ügylet érvényességéhez a 4420/1928. M. E. számú

rendeletben megkövetelt és a 27. számú jogegységi döntvényben meghatározott tartalommal biró *okirat nem szükséges*. (K. P. V. 4158/1931., hasonló K. P. I. 6054/1930., K. P. I. 2957/1930.)

105. A *közös végrendelet* alapján nyújtott vagyoni előny elfogadása után a túlélő házastárs a közösség után szerzett vagyonról sem intézkedhetett a közös végrendelet rendelkezéseitől eltérően. (K. P. I. 4116/1931.)

106. Érvényes a *szóbeli végrendelet*, ha az örökhagyó végrendeletét csupán a hozzá intézett kérdésre tette s a végrendeletnek a végrendeleti tanuktól előadott körülményeiből és lefo-lyásából megállapította a bíróság, hogy az örökhagyó az általa tett nyilatkozatot szóbeli végrendeletének kívánta tekinteni. (K. P. I. (2408/1931.)

107. Örökhagyó és unokája között létrejött az a megállapo-dás, mely szerint az unoka örökhagyóra fordított munkája fejében annak vagyont öröklő, *kötelesrész* sérelem címén csak abban az esetben támadható meg, ha a hagyaték értéke az unoka mun-kájának értékét meghaladja, vagyis amennyiben az unoka ingyenes juttatásban részesült. (K. P. VII. 5266/1932.)

108. A házassági szerződés megállapítja a *hozomány* követelés erejéig a férjnek *biztosítás* iránt való kötelezettségét. A szerző-dés szavai szerint a nőnek ez a joga a házasság fennállása alatt bármikor fennáll s e célból a veszély igazolása nélkül is jogosult férje mindennemű vagyonára hozományi követelése erejéig a közjegyzői okirat alapján közvetlen biztosítási végrehajtást vezetni. Minthogy a törvény a biztosítási végrehajtás elrendelésének feltételeit a tüze-tesen felsorolt esetekre korlátozza, a felek az előleges biztosítási intézkedés eme módjának igénybevételét a törvényben felsorolt más esetekre ki nem terjeszthetik, ilyen megállapodást tartalmazó közjegyzői okirat alapján tehát a biztosítási végrehajtás el nem rendelhető. (K. P. II. 1852/1931.)

109. A *végrendeletnek nem érvényességi kelléke* a tanúk zára-dékának külön keltezése (K. P. I. 2179/1932.)

110. I. Ha az örökhagyó a *kötelesrészre* jogosult részére köteles részét meghaladó örökséget rendelt valamely korlátozással, a kötelesrészre jogosult követelheti, hogy a kötelesrészének meg-felelő örökségi jutaléka minden korlátozástól mentesen azonnal adassék ki, a korlátozás pedig csak a kötelesrészt meghaladó juta-lékre tartassék fenn, ha csak az örökhagyó akként nem intézke-dett, hogy a jogosult a neki szánt részesítést csak úgy kapja meg

dékről a harmadik fél tudott. Ugyanez áll a visszavonhatatlanság kikötése nélkül alkotott közös végrendeletre az egyik házastárs halála után a túlélő házastárs ügyleteire nézve, ha a közös végrendelet kölcsönös és egymással összefüggő (coerespectiv) rendelkezéseket tartalmaz. (K. P. I. 437/1931.)

115. A végrendelező a már kiállított és aláírt *végrendeletén* életében utólag bármikor tanúsíthatja négy együttesen jelenlevő tanúval a törvényben meghatározott kijelentések megtörténtét. Csak az örökgyógyó halála után nem lehet a végrendeleten a törvény által megkívánt tanusítványt utólag pótolni. (K. P. I. 2960/1932.)

116. Abban az esetben, ha örökgyógyó *törvényes örökösei* javára a részesített személyek közelebbi meghatározása nélkül végrendelezett, a részesítés a törvényes öröklés szabályainak megfelelően azokat a hozzátartozókat illeti, akik halálakor a törvényes öröklésre hivatva lennének.

117. A városi polgár özvegyének, illetve második feleségének *özvegyi joga* terjedelmére az 1840. évi VIII. t.-c. 18. §-a nem alkalmazható és a gyermekeknek nincs jogos igényük az özvegyi haszonélvezetnek egy gyermekrészre való korlátozását követelni. (K. P. I. 8657/1930.)

118. A *közös és kölcsönös végrendelet* a túlélő házastárs javára szabad rendelkezési jogot biztosít. Ez a jog azonban a túlélő házastárs életében való ajándékozásra ki nem terjed. (K. P. I. 749/1931.)

119. Az örökösök *örökgyógyó tartozásaiért* a hagyaték értéke erejéig *egyetemleges felelősséggel* tartoznak. A haszonélvezeti örökös, amíg a haszonélvezet tart, a haszonélvezettel egyetemlegesen felel az állagörökössel. (K. P. II. 1593/1931.)

120. Az a körülmény, hogy a gyermek atyja ellen elmebetegség miatt sikertelen gondnokság alá helyezési pert tett folyamatba, majd tékozlás okából szintén hasonló eljárást indított, egymagában véve nem *kitagadási ok* s így a gyermek részére a végrendelettel szemben a kötelesrész megállapítandó. (K. P. I. 2498/1932.)

121. Az a körülmény, hogy az *írásbeli magánvégrendelet* tekintetében a törvényben megkívánt *alakiságok betartása* nem külön záradékban, hanem a végrendelet szövegében igazoltatott, nem különben az, hogy a végrendeletet felolvasó személynek nevét

egészben, ha a korlátozást a kötelesrész tekintetében is elfogadja. (K. P. I. 4218/1930.)

111. Ha a végrendelező nevét az okiratra nem a végrendeleti tanúk egyike, hanem más írja alá, a *végrendelet* már ebből az okból *érvénytelen*. A magánvégrendelet készítésénél jelenvolt személyek közül azt lehet végrendeleti tanúnak tekinteni, aki a végrendelezésnek a törvényben felsorolt minden lényeges mozzanatánál, az 1876. XVI. tc. 6. §-ának esetében, tehát a végrendelet tartalmának a felolvasásánál, a végrendelezőnek arra vonatkozó kijelentésénél, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, a végrendelező nevének aláírásánál és az okiratnak a végrendelező részéről, annak a kézjeggyével való ellátásánál jelen volt. Annak a követelménynek, hogy az írni és olvasni nem tudó végrendelező nevét a végrendeleti tanúk egyike írja alá az okiratra és ennek megtörténte magán az okiraton tanusíttassék, megfelel a végrendelet akkor is, ha az okirat tanusítja azt, hogy a végrendelező nevét ki írta alá és az a körülmény, hogy a névaláíró egyúttal mint tanu is közreműködött a végrendelezésnél, a tárgyalás és bizonyítás egész tartalmából megállapítható, ellenben nem kívánja meg a törvény azt, hogy magán az okiraton tanusíttassanak azok a körülmények is, amelyek annak a megállapítására, hogy a néviró egyúttal végrendeleti tanu is volt, alapul szolgálhatnak. (K. P. I. 196/1931.)

112. Az örökös *tévedés* címén megtámadhatja az osztályegységet, ha a hagyaték tárgyalásánál eljáró közjeggyző őt jogairól nem világosította fel. (K. P. I. 5180/1932.)

113. A feleség *különvagyont* kezelő férj — ellenkező kikötés hiányában — a házasság tartama alatt a különvagyonból szedett hasznokról sem számot adni, sem azokat megtéríteni nem köteles. A férj a neje külön vagyonát olyan gonddal köteles kezelni mint a sajátját és feltétlenül felelős minden kárért, amelyet annak állagában akár elidegenítés, akár eladósodás által, akár a kellő gond elmulasztása folytán szándékosan vagy gondatlanságból okoz. (K. P. III. 3823/1932.)

114. A visszavonhatatlanság kikötése mellett létrejött *közös végrendeletben* megnevezett örökös az egyik házastársnak a saját vagyonára nézve kötött vagyonátruházási ügyleteit megtámadhatja, ha a házastárs az egyébként visszerhes vagyonátruházási szerződést azzal a cézzal kötötte, hogy a közös végrendeletben megnevezett örökös öröklési jogát csorbítsa és erről a kijátszási szán-

az okirat fel nem tünteti, a végrendeletet érvénytelenné nem teszi. (K. P. I. 196/1931.)

122. A *házastársak között* létesült az a szerződés, amelyben a házastársak egymással szemben magukra nézve jogokat és kötelezettségeket nem állapítanak meg, hanem egymással a gyermekek javára szerződnek, nem esik az 1886. évi 7-ik t.-c. 22. és 23. §-ának rendelkezése alá s az ilyen szerződés érvényességéhez közjegyzői okirat nem szükséges. (K. P. V. 6323/1931.)

123. Ha az örökhagyó elme gyöngesége nem volt olyan nagyfokú, hogy a szabad akarat elhatározási képességét kizárta volna, *végrendelete érvényes*. (K. P. I. 1942/1931.)

124. Örökhagyónak végrendelezés tétéle végett meghívott négy tanú előtt érthetően és kényszeről mentesen tett az a nyilatkozata, melyben vagyonát felsorolta és kijelentette, hogy azt, kire hagyja s a végrendelezés további körülményeiből s így különösen abból, hogy az egyik végrendeleti tanú az örökhagyó kijelentéséről, hogy az feledésbe ne menjen, feljegyzést készített, amelynek felolvasása után örökhagyó még azt is kijelentte, hogy jól van, nyilvánvaló, hogy örökhagyó akarata *szóbeli végrendelet* alkotására irányult s ebből a tényállásból semmi jogszerű következtetés sem vonható le arra, mintha örökhagyó feltétlen írásbeli végrendeletet kívánt volna alkotni (K. P. VI. 5576/1931.)

125. Nincsen olyan jogszabály, hogy a bíróság a *szóbeli végrendelet* létrejöttét és tartalmát csak annyiban veheti bizonyítottanak amennyiben azt mind a négy végrendeleti tanu egybehangzóan tanusítja. A bíróság nincs elzárva attól sem, hogy a végrendeleti tanukon kívül másokat is tanuként kihallgasson, sőt helye van a Pp. 273. §-ban szabályozott közvetlen bizonyításnak is. (K. P. I. 1579/1931.)

126. Az 1886. évi VII. t.-c. 23. §. b) pontjában a *házastársak között* váltókötelezettség vállalására szóló *meghatalmazás* jogügyleti érvényesség feltételeként kikötött közjegyzői okirat hiánya a meghatalmazási jogügyletet mindenre tekintet nélkül érvénytelenné teszi. (K. P. VII. 5549/1931)